

'MUIDEN VEILIG?'
de Fluit 35
1398 CA MUIDEN
the Netherlands
Tel/Fax.: +31+294+263015

Historische Inventarisatie Kruitfabriek Muiden

Samenvatting:

Dit rapport is opgesteld om na te gaan welke factoren hebben geleid tot de uiteindelijke aanwezigheid van het bedrijf Muiden Chemie International B.V., ook wel genoemd 'de Kruitfabriek' op haar huidige vestiging in Muiden. De geschiedenis in de periode van 1966 tot en met 1974 is daarin cruciaal, en wordt dan ook het meest uitgebreid behandeld. Uiteindelijk moet geconcludeerd worden dat de weifelde houding van het Muider gemeentebestuur, de wenselijkheid van kruitproductie in Nederland, en het ontbreken van reële vestigingsalternatieven in de nabijheid geleid moeten hebben tot het niet nader gemotiveerde kabinetsbesluit tot handhaving van het bedrijf te Muiden. Tenslotte wordt op enige aspecten van de uit 1981 stammende hinderwetvergunning ingegaan, en de zeer recente geschiedenis.

Muiden, 20 december 2001,

Project 'Muiden Veilig?'

Ir. Jan Bovenlander

Inhoud:

Globaal historisch overzicht	3
De periode van 1963 tot 1972:	5
De ontploffingen in 1963 en 1966.....	5
Instelling interdepartementale commissie.....	5
Eerste Interimrapport - oktober 1969.....	6
Tweede Interimrapport - juni 1970.....	9
Muidens gemeentebestuur neemt zitting in commissie:	10
Oprichting "Muiden Chemie.....	10
De ontploffing van 1972	11
Motie gemeenteraad Muiden, 8-dec-1972	12
De periode van 1972 tot 1983:	13
Verslag vergadering commissie 14-dec-1972	13
Verslag vergadering commissie 20-dec-1972	13
Consequenties beëindiging kruitproductie	14
Gemeente Muiden wenst verplaatsing naar Flevopolder.....	14
Het eindrapport van de commissie.....	15
"Muiden Chemie" ziet einde bedrijf.....	17
Alleen voorlopige productie hervatting als verplaatsing vaststaat.....	17
In juli 1973 weer een ongeval	18
Kabinet besluit kruitfabriek tóch te handhaven	18
Aarzeling gemeentebestuur Muiden leidt tot handhaving kruitfabriek?.....	19
Veiligheidsinvestering in Muiden Chemie.....	20
De hinderwetvergunning houdt geen rekening met transport.....	20
De hinderwetvergunning	21
De periode van 1983 tot heden:	24
De ontploffing van 30 mei 1983	24
Op 9 september 1983 was weer het raak:	24
Gemeente Muiden vindt het nu ook welletjes	24
1986-1991: Kruitfabriek beboet, failliet en overgenomen.....	26
2001: De studenten - Muiden Veilig?.....	26
De brand van 20 augustus 2001:	26
De petitie en de brief.....	27
'Knevel op zaterdag' 6 oktober 2001: Muiden Veilig?.....	27
Voorlichtingsbijeenkomst - Nieuw Onderzoek door VROM.....	28
Verzoek tot stellingname aan de raad	28

Globaal historisch overzicht

- 21 januari 1702:
De Vroedschap van Muiden verleent vergunning aan Reinier van Cuyk uit Amsterdam om een kruitmolen te bouwen op Muider grondgebied.
- 25 juni 1831:
Openbare verkoop van de buskruitmolen. Voor fl. 5900,-- wordt Abraham Bredius jr. de eigenaar.
- Gedurende 1848:
"De Gezamenlijke Buskruidmakers van Noord-Holland en Utrecht" concentreren alle werkzaamheden op de "Krijgsman" te Muiden,
- Gedurende 1869:
Stichting van een geheel nieuwe fabriek, met als energiebron een stoommachine van 38 PK.
- 19 januari 1883:
Een enorme ontploffing richt een ravage aan op het fabrieksterrein. Er zijn 13 doden onder het personeel. Ook in Muiden is er veel schade.
- 4 september 1885:
De herbouw van de fabriek wordt goedgekeurd bij Koninklijk Besluit, ondanks tegenstand in Muiden,
- Gedurende 1886:
Een ontploffing eist 2 doden. Een deel van de fabriek wordt verwoest.
- 1 januari 1919:
Stillegging van het bedrijf en liquidatie van "De Gezamenlijke buskruidmakers van Noord-Holland, Utrecht en Zeeland."
- 20 juni 1922:
Een nieuwe NV komt tot stand tussen 'de Buskruidmakers' en de Staat der Nederlanden.
- Gedurende 1924 en 1925:
Diverse ontploffingen, waarbij respectievelijk een gebouw met anderhalve meter dikke muren in de Zuiderzee verdwijnt en 1 dode valt bij de explosie van een kruitmolen.
- 17 januari 1947:
Ontploffing van granaten op het terrein van de Springstoffenfabriek: 17 doden, waaronder een drietal Muidenaren. Grote schade in Muiden. Een aantal granaten ligt er nog steeds, nabij de sportvelden.
- In 1948 ontploft er opnieuw een granaat; 1 dode.
- 10 mei 1949:
Ontploffing van een kruitmolen; 1 dode.
- 13 juni 1963 rond middernacht:
Ontploffing van "De Eendekooi": een kruitopslagplaats met 30.000 kilo explosieven gaat de lucht in. Er is weinig schade dankzij de wind en de afgelegen locatie. Er zijn geen slachtoffers.
- 2 juni 1966 om 16:10 uur:
Ontploffing van de trotylfabriek. Vele lichtgewonden en grote schade in Muiden. De bevolking van Muiden en het gemeentebestuur willen de Kruitfabriek weg hebben. Instelling interdepartementale commissie over de veiligheid van de Kruitfabriek.
- 1 juni 1972:
Fusie met Dynamit Nobel AG in Troisdorf, West-Duitsland. Bedrijf werd voorgezet onder de naam Muiden Chemie B.V..
- 8 december 1972:
Ontploffing van de droogkamer; 2 doden en 3 zwaargewonden. Grote schade in Muiden en algemene verontwaardiging over de ramp. De gemeenteraad eist sluiting van de fabriek, maar burgemeester Jongeneel laat zich daar weinig aan gelegen liggen. De interdepartementale commissie komt tot de conclusie dat de fabriek verplaatst moet worden.
- 12 juli 1974:
Kabinetbesluit tot handhaving van de fabriek te Muiden.
- 1 mei 1981:
verlening hinderwetvergunning
- 30 mei 1983:
Ontploffing kruitmagazijn; 3 dode werknemers uit Suriname

Historische Inventarisatie Kruitfabriek Muiden

- 9 september 1983:
Ontploffing sorteerderij; 1 dode Muidenaar. Er zijn nu in korte tijd vier doden gevallen. Werd gevolgd door acties en demonstraties tegen de voortzetting van de kruitproductie te Muiden. Ten gevolge van een dreigement van de directie gaat iedereen op 17 oktober weer aan het werk.
- In 1984 is ondanks een verbod van de gemeente Muiden is er een menginstallatie voor gevaarlijke kruitsorten gebouwd. De gemeente gelast dit gebouw af te breken, de kruitfabriek gaat in beroep bij de Raad van State en wint het geschil.
- In 1985 wordt er rond het terrein na een veiligheidsdiscussie een hekwerk geplaatst, en wordt de portiersloge verplaatst.
- 25 november 1986:
Muiden Chemie verdacht van leverantie kruit aan Iran ter waarde van 44 miljoen gulden. Exportverbod, hoge boete, stillegging bedrijf. Ontslag groot deel van het personeel.
- 10 december 1990:
Muiden Chemie is failliet en ontslaat de werknemers, als gevolg van de verminderde vraag naar kruit in de wereld.
- 24 augustus 1991:
Muiden Chemie wordt overgenomen door het Britse Royal Ordnance en wordt voortgezet onder de naam Muiden Chemie International B.V..
- 20 augustus 2001:
Brand in gebouw 55.
(bron: onder meer H.A.M. - Guus Kroon, Muiden)

De periode van 1963 tot 1972:

De ontploffingen in 1963 en 1966

Op 13 juni 1963 rond middernacht vond er een ontploffing plaats van "De Eendekooi": een kruitopslagplaats met 30.000 kilo explosieven gaat de lucht in. Gelukkig is er weinig schade dankzij de wind en de afgelegen locatie en zijn er geen slachtoffers.

Drie jaar later, op 2 juni 1966 om 16:10 uur vond er een ontploffing van de trotylfabriek plaats. Er waren vele lichtgewonden en grote schade in Muiden. Naar aanleiding van beide gebeurtenissen werd er door de minister van defensie een interdepartementale commissie gevormd. De werkzaamheden van deze commissie lopen als een rode draad door dit historisch overzicht.

Instelling interdepartementale commissie

De minister van defensie besloot op 20 oktober 1967 tot de instelling van een interdepartementale commissie, met als taak een oordeel te vellen en advies in te dienen over:

- indien naar het oordeel van de commissie de veiligheid van de omgeving van de fabrieken te Muiden en Ouderkerk aan de Amstel thans niet voldoende is gewaarborgd, kan dan door het treffen van voorzieningen ter plaatse een zodanige toestand worden verkregen dat bedoelde veiligheid, ook in de toekomst, wel voldoende is gewaarborgd?
- Zo neen, welke maatregelen zijn nodig om tot een aanvaardbare situatie te geraken;
- Welke kosten zal uitvoering van de eerder genoemde voorzieningen naar raming met zich meebrengen?

De gemeente Muiden werd op 30 oktober 1967 op de hoogte gesteld van de instelling van de commissie en reageerde teleurgesteld, daar zij zelf niet uitgenodigd was zitting in de commissie te nemen. De brief van de gemeente Muiden aan de minister van defensie van 9 november 1967, waarin die teleurstelling tot uitdrukking werd gebracht, ging er reeds van uit dat verplaatsing aan de orde was: "teleurstelling dat in de interdepartementale commissie die adviseert over mogelijkheid tot verplaatsing kruitfabriek de gemeente Muiden geen zitting heeft."

De gemeente Weesp steunde Muiden hierin, en schreef op 19 januari 1968 aan de minister van defensie: "(...) dat ook vertegenwoordigers van hen die zich door deze Springstoffenfabriek het meest bedreigd voelen, in de genoemde commissie vertegenwoordigd dienen te zijn."

Als reactie daarop besluit de commissie de burgemeester van Muiden, de heer Jongeneel te horen.

Verslag van de 'hearing' Muiden door Commissie

Het verslag is gedateerd 11-mrt-1968

Op 6-feb-1968 vond ontvangst van deputatie gemeentebestuur Muiden door Commissie plaats. Uit het verslag valt het volgende op:

De burgemeester Muiden vermeldt de motie gemeenteraad Muiden daags na de ontploffing van 2 juni 1966, waarin primair wordt geëist dat de Kruitfabriek uit Muiden verdwijnt, en secundair dat tenminste de opslag wordt verplaatst. De burgemeester vermeldt echter ook dat "Gemeentenaren, werkzaam bij , voornamelijk plaatsen innemen in maatschappelijk en kerkelijk leven in Muiden", en suggereert dat de motie met een korreltje zout genomen moet worden. Hij geeft toe dat de gemeente Muiden in het verleden tekortgeschoten is in de bewaking op veiligheidsgebied. Er was geen contact met de directie van de Kruitfabriek, nu echter is relatie uitstekend.

Voorzitter informeert naar status van de hinderwet vergunning, en de burgemeester zegt, na vertragingen, er mee bezig te zijn.

De heer Dirker merkt dualisme op tussen eis tot verdwijning en positieve invloed op Muiden. De burgemeester zegt zeker niet verder in westelijke richting te willen bouwen, en zegt dat het vigerend streekplan een nagel aan de doodskist van Muiden is. In het verleden heeft woningbouw alreeds wederzijdse problemen tussen de KNSF en Muiden opgeleverd.

(Motie gemeenteraad Muiden 3 juni 1966 - ontbreekt)

Samenvatting verrichte werkzaamheden commissie 'Muiden' - ultimo 1968

Op 11 februari 1969 brengt de commissie verslag uit van haar werkzaamheden tot dan toe. De volgende activiteiten hebben plaatsgevonden:

De situatie te Muiden en Ouderkerk is bestudeerd.
De gemeentebesturen zijn gehoord.
De explosies 1963 en 1966 te Muiden zijn bestudeerd.
Inzicht in de productie, opslag en technische kenmerken producten is verworven.
De bestaande situatie is geprojecteerd op vigerende hinderwetbepalingen
De NATO-veiligheidsafstanden zijn getoetst.

Vervolgens heeft commissie strikt objectieve veiligheidsnormen ontwikkeld. Deze zijn aan de directie van de KNSF gepresenteerd om te laten weten welke invloed deze normen zullen hebben op de vestigingen te Muiden en Ouderkerk. Een kleine werkgroep uit de commissie voert hierover een gesprek met de directie van de KNSF. Dit dient uit te monden in een advies aan de regering.

Eerste Interimrapport - oktober 1969

Hier volgt een samenvatting van dit rapport. Het door de Staat der Nederlanden gepubliceerde verslag vindt u in de bijlage bij dit rapport.

De commissie heeft geconstateerd dat:

- Bij de explosie in de nacht van 12 op 13 juni 1963 magazijn A (de eendenkooi) geheel verwoest werd, en dat de verloren gegane opslagcapaciteit voor totaal 250 ton sedertdien niet is aangevuld.
- De productie van trotylpatronen, waarbij de explosie van 2 juni 1966 plaatsvond, niet is of zal worden hervat.

De commissie onderkent dat het voor bedrijven zoals de KNSF welke reeds gedurende vele jaren produceren op een bepaalde vestigingsplaats, een onaangename ervaring is om steeds meer te worden ingesloten door opdringende bebouwing, wegen e.d. Verder weet de KNSF - welke aanvankelijk op ruime afstand van de "bewoonde wereld" was gelegen - zich thans zeer dicht omringd.

In het verleden zijn in dit opzicht, zowel van overheidswege als van de zijde van het bedrijf onjuiste beslissingen genomen. In de vigerende bestemmings- en structuurplannen wordt bijvoorbeeld de aanwezigheid van de fabrieken te Amstelveen en Muiden in feite genegeerd. Daartegenover geldt, dat de ontwikkeling van het woon-, werkgebied "Groot-Amsterdam" nauwelijks valt te stuiten ten behoeve van een relatief klein bedrijf als de KNSF. Dit probleem beperkt zich niet tot de KNSF en de overheid zal, in de afweging van prioriteiten, de zorgvuldigheid moeten betrachten, die nodig is om de belangen van meerdere partijen optimaal te behartigen.

De commissie komt tot de volgende probleemstelling:

- 1 - Commissie moet begrip 'veiligheid' nader definiëren om ten aanzien daarvan waarborgen te kunnen geven.
- 2 - Voorzieningen in dit verband zijn verbeteringen in de veiligheidssituatie ter plaatse welke de bestaande produktiegang als zodanig niet aantasten.
- 3 - Maatregelen in dit verband zijn ingrepen ter verbetering van de veiligheidssituatie
- 4 - Verwachte ontwikkeling van het bedrijf (uitbreiding productassortiment, uitbreiding) moeten mede betrokken worden.
- 5 - Psychologische uitwerking aanwezigheid fabriek op grond van het aanwezige latente gevaar belangrijk. Regering moet hierover aan parlement uitsluitel geven.

De commissie verrichtte de volgende werkzaamheden en kwam tot de volgende sub-conclusies:

- 1 - De KNSF is onderworpen aan een hinderwet, verstrekt door Kroon op basis van geheime procedure, die het laatst in 1932 verleend werd. Een sanering van de fabriek te Muiden is in studie (in overleg met kwartiermeester-generaal) en heeft al geleid tot een aantal veiligheidsvoorzieningen.

Historische Inventarisatie Kruitfabriek Muiden

(rapport ontbreekt hier verder - incompleet - zie verder verslag in de bijlage)

Tijdens een hoorzitting op 6 februari 1968 bleken de beide betrokken gemeentebesturen van mening te zijn dat de fabrieken niet pasten in hun omgeving, aan welk oordeel het provinciaal bestuur van Noord-Holland zich conformeerde.

Bij de ontwikkeling van de fundamentele veiligheidsnorm, die als basis voor haar oordeel zou moeten fungeren, had de commissie allereerst de beschikking over de bestaande NATO-richtlijnen inzake veiligheidsafstanden voor munitie en springstoffen, welke uitgaan van de aanvaardbaarheid van ernstige, doch herstelbare, schade in geval van calamiteiten, die hun effect uitoefenen op de omgeving.

Het principe van de toepassing van de NATO-afstandstabellen kan als volgt worden weergegeven:

Per opslag- (resp. productie-) lokatie van de KNSF worden vastgesteld:

- de gevarenklasse van de (half-) produkten, welke in de betrokken lokatie zullen worden verwerkt/ geproduceerd, resp. opgeslagen;
- de afstanden van de lokatie tot de dichtstbijgelegen objecten (gebouwen en wegen) in de omgeving van de fabriek;
- specifieke aspecten van de bewerking/productie/opslag, alsmede van de bouwkundige voorzieningen op de betrokken lokatie;

Aan de hand van de vastgestelde gegevens kan door middel van de NATO-tabellen worden bepaald, welke de maximaal toegestane hoeveelheid van een (half-) produkt is voor de betrokken lokatie.

De commissie achtte evenwel voor de KNSF een specifieke benadering vereist, zowel omdat daar productie en opslag plaatsvonden van produkten, die qua aard en samenstelling een zeer gespreid gevarenbeeld te zien geven, als in verband met de feitelijke ligging van de fabrieken in de nabijheid van gebouwen, wegen en recreatie.

Op grond hiervan concludeerde de commissie dat in afwijking van het NATO-principe in dit geval uitgegaan moest worden van de basisgedachte dat uitsluitend „geringe glasschade” (overeenkomende met een golfdruk van 60 gram/cm²) als criterium zou moeten worden gehanteerd.

Dit leidde tot de overtuiging dat voor massa detonerende stoffen (producten welke in gevarenklasse 5 zijn ingedeeld) een veiligheidsafstand ten opzichte van de bebouwing in acht zou moeten worden genomen van 2 1/2 maal de NATO-normen.

Voor wat betreft de afstand tot wegen achtte de commissie differentiatie gewenst, nl.:

voor gewone wegen: 2/3 maal de NATO-huizenafstand;

voor drukke wegen: 1 maal de NATO-huizenafstand;

voor autosnelwegen: 1 1/2 maal de NATO-huizenafstand.

Voor recreatie oordeelde de commissie, dat geen verblijfsrecreatie, noch opstallen ten behoeve van dagrecreatie kunnen worden toegelaten binnen de commissie-veiligheidsafstand, welke geldt ten opzichte van de bebouwing.

Voor stoffen behorende tot gevarenklasse 2 (massabrandgevaarlijk) achtte de commissie de NATO-afstandstabellen voldoende.

Na het ontwikkelen van de afstandsnormen ten opzichte van de te onderscheiden objecten heeft de commissie na grondige studie een gedetailleerde indeling gemaakt van de verschillende soorten produkten en halfprodukten, die bij de voorkwamen. Zij deelde daarbij deze produkten in in respectievelijk gevarenklasse 2 (massa-brandgevaarlijk) en gevarenklasse 5 (massa-detonatiegevaarlijk).

Daarbij is klasse 5:

- Springstoffen (incl. Nitroglycerine)
- Buskruit in metalen vaten
- Nitroglycerinekruit met een webdikte van < 0.019 mm, ongeacht het nitroglycerinegehalte.
- Nitroglycerinekruit voor artilleriemunitie met > 20% nitroglycerine.

Historische Inventarisatie Kruitfabriek Muiden

- Nitroglycerine- en compositiekruit voor raketten
- Schietkatoen met > 98% nitroglycerine
- Ammoniumnitraat, dinitrotoluol en natte nitrocellulose met 8-30% water.

En klasse 2:

- Rookzwak buskruit met < 20% nitroglycerine, model verpakt of opgeslagen in kardoeshulzen, in bulk

(Op 8 december 1972 vond een ontploffing plaats van (civiel)jachtkruit. Deze kruitsoort wordt immer begrepen onder de algemene (soort-)omschrijving „rookzwak buskruit”. Bovendien bevat jachtkruit géén nitro-glycerine en derhalve is het gehalte daarvan in dit geval niet relevant voor de indeling naar gevarenklasse - red.)

Toetsing van de productie-activiteiten en de opslagfaciliteiten bij de bestaande fabrieken aan de ontwikkelde normen, welke toetsing een omvangrijke en tijdrovende exercitie bleek, leidde de commissie uiteindelijk tot de overtuiging dat met name de productie van nitroglycerine te Amstelveen en de opslagcapaciteit te Muiden problemen deden rijzen die in dat stadium onoverkomelijk voorkwamen.

Tweede Interimrapport - juni 1970

Hier volgt een samenvatting van dit rapport. Het door de Staat der Nederlanden gepubliceerde verslag vindt u in de bijlage bij dit rapport.

In de inleiding vermeldt dit rapport dat de het eindadvies, gepland voor eind 1969, vertraagt is. Verder heeft de commissie behoefte aan het standpunt van de regering ten aanzien van hierna gestelde vraag.

Na overleg met de directie van de KNSF is de conclusie ten aanzien van veiligheidsnormen die door commissie gesteld zijn dat "*met voorzieningen ter plaatse, alle technische mogelijkheden en ook economische gevolgen in aanmerking genomen, binnen de huidige vestigingen geen aanvaardbare veiligheidssituatie zou kunnen worden bewerkstelligd*". Omdat er voor bepaalde grote opslagmagazijnen die niet aan commissienormen voldoen zijn geen alternatieven op huidige vestigingsplaats Muiden, is aan de directie van de KNSF gevraagd welke alternatieven in het kader van gehele of gedeeltelijke verplaatsing mogelijk zijn.

Deze alternatieven zijn:

Volledige verplaatsing van de fabrieken te Muiden en Amstelveen naar een nieuwe vestiging;

Opheffing van de fabriek te Amstelveen, gedeeltelijke handhaving van Muiden en stichting van een nieuwe vestiging. Naar deze nieuwe vestiging verhuizen de nitro-glycerine-kruit- en springstoffenafdelingen;

Gedeeltelijke handhaving van de fabriek te Amstelveen, gedeeltelijke verplaatsing van de fabriek te Amstelveen naar Muiden en gedeeltelijke overbrenging van Muiden naar een nieuwe vestigingsplaats.

(De nitro-glycerine springstoffen naar Muiden, vanuit Muiden naar nieuwe vestiging : magazijnen voor kruit en springstoffen uit gevarenklasse 5, magazijnen voor gereed kruit uit gevarenklasse 2, fabricage ammoniumnitraatspringstoffen, bewerkingen klasse 5 kruit na vormgeving, zoals drogen, bewerkingen klasse 2 kruit na fabricage, zoals mengen.)

Het laatste alternatief zal problemen geven met interne veiligheidsafstanden, en het is de vraag of daarvoor een hinderwetvergunning verleend kan worden.

De volgende aspecten van de drie alternatieven zijn beschouwd:

- algemene vestigingseisen;
- specifieke vestigingseisen, zoals:
  - maximum afstanden;
  - benodigd grondoppervlak;
  - gevarenezones;
  - water- en stroomvoorziening;
  - afvallozing;
- werknemersaspecten;
- planologische omstandigheden;
- productie-technische en bedrijfsmatige aspecten;
- logistieke factoren voor de Nederlandse defensie;
- doelmatigheids- en kostenoverwegingen;
- werkingsduur van de alternatieven.

Alternatief A geniet de voorkeur van de commissie, maar is tevens duurste alternatief (20 miljoen). Alternatief B kost 13 miljoen en alternatief C kost 5 miljoen, exclusief grondaankoop en kosten productiestagnatie.

De in de inleiding aangekondigde vraag betreft de mogelijkheid tot voortbestaan van de KNSF.

De KNSF levert namelijk bijna exclusief (80%) aan AI (Artillerie-Inrichtingen), maar inzake dit staatsbedrijf loopt onderzoek Berenschot. Voortbestaan AI en mogelijk dus ook KNSF hangt hier van af. Daardoor bestaat er onzekerheid bij de commissie of haar werk wel zinvol is. Commissie kan werk dan ook eerst voortzetten en voltoeien, zodra zij over voldoende informatie zou kunnen beschikken omtrent de resultaten van het inmiddels lopende onderzoek inzake de AI. Gezien veiligheidsproblematiek is daarbij spoed geboden.

Muidens gemeentebestuur neemt zitting in commissie:

De burgemeester Muiden schrijft op 4 september 1970 een brief aan de Minister van Defensie, waarin om zitting afgevaardigde Muiden wordt gevraagd, en deze antwoordt op 11 september 1970, met een weigering.

Echter, op 14 april 1972 nodigt de Minister alsnog de gemeente Muiden uit met een afgevaardigde zitting te nemen in de commissie. De gemeente reageert verheugd en vaardigt op 6 juni 1972 haar burgemeester, de heer Jongeneel, af. Deze heeft zijn eerste bespreking met de commissie op 8 juni 1972.

Eerder had de commissie besloten haar werkzaamheden voort te zetten, daar het voortbestaan van verzekerd leek te zijn:

Oprichting "Muiden Chemie"

In het najaar van 1970 ontving de Minister van Defensie de adviezen van het Raadgevend Bureau Ir. B. W. Berenschot N.V. inzake het staatsbedrijf „Artillerie-Inrichtingen". Hierop nam de Minister van Defensie het besluit om een onderzoek te doen instellen naar samenwerkingsmogelijkheden voor het staatsbedrijf met derden en stelde daartoe een stuurgroep in.

De drie betrokken partijen : de KNSF, het staatsbedrijf „Artillerie-Inrichtingen" en de Stuurgroep zochten samenwerking met het Duitse Dynamit Nobel en besloten tot de oprichting van de nieuwe BV "MUIDEN CHEMIE".

Op 31 augustus 1972 is de akte gepasseerd waarin deze BV werd opgericht In deze B.V. participeren de KNSF en het Duitse bedrijf Dynamit Nobel A.G. beide voor 50 pct. De KNSF wordt voortgezet als houdster-maatschappij, terwijl het bedrijf wordt voortgezet door de werkmaatschappij „Muiden-Chemie" B.V. De directie over de B.V. wordt gevoerd door de directeurs van de KNSF.

Tevens werd na de daartoe noodzakelijke parlementaire goedkeuring op 19 december 1972 „Eurometaal" N.V opgericht. In deze N.V. nemen de Staat der Nederlanden voor 70 pct. en Dynamit Nobel A.G. voor 30 pct. deel. De deelnemingsinbreng van de zijde van de Staat bestaat uit de militaire productie-afdeling van het staatsbedrijf „Artillerie-Inrichtingen".

Uit bovenstaande ontwikkelingen ontstond voor de commissie de reële mogelijkheid om tot een eindadvies aan de Regering te komen.

De consequenties van de hier geschetste ontwikkelingen, alsmede de gerealiseerde samenwerkingsvorm door middel van "Muiden-Chemie" B.V. zijn:

- Er bestaat uitzicht op een substantiële vergroting van de omzet van gevaar Klasse 2-eindproducten.
  - Door de potentiële omzetvergroting in de sector van gevaar Klasse 2-producten heeft de directie van "Muiden-Chemie" B.V. besloten om de productie van gevaar Klasse 5-grondstoffen/halffabrikaten te staken. Tevens zullen in het assortiment van eindproducten geen gevaar Klasse 5-artikelen meer voorkomen.
- Volledigheidshalve dient te worden opgemerkt, dat voor de productie van sommige kruitsoorten relatief kleine hoeveelheden gevaar Klasse-5-grondstoffen/halffabrikaten moeten worden geïmporteerd en tijdelijk worden opgeslagen voor de verwerking.

Getoetst aan de eerder door de commissie ingenomen standpunten, leidde deze ontwikkeling tot de conclusie dat de veiligheid van de omgeving van de fabrieken te Amstelveen en Muiden kan voldoende worden gewaarborgd mits:

- een aantal voorzieningen wordt getroffen als aangegeven en aan te geven door het hoofd bureau Hinderwetzaken van de Kwartiermeester-Generaal;
- de in acht te nemen veiligheidsafstanden voor productie en opslag worden gebaseerd op de door de commissie vastgestelde normen.

Op grond van deze conclusie was de commissie nagenoeg gereedgekomen met een eindrapport en stond vrijwel op het punt dit de Regering aan te bieden, toen de explosie van 8 december 1972 te Muiden plaatsvond.

De klap van 8 december 1972: een voorraad (civiel)jachtkruit, "rookzwak buskruit" dus, ging met een donderende klap de lucht in. Uitgebreide schade in Muiden, twee doden, drie zwaargewonden bij de KNSF. Algemene verontwaardiging. Het was voor de commissie bijzonder pijnlijk dat de gevolgen van deze explosie niet minder geweest zouden zijn als haar aanbevelingen opgevolgd waren...

De ontploffing van 1972

Op vrijdag 8 december 1972 te omstreeks 8.35 uur vond op het terrein van de KNSF te Muiden een explosie plaats waarbij 2 Marokkaanse werknemers om het leven kwamen en één zeer ernstig werd gewond. Verder werden een groot aantal werknemers meer of minder ernstig verwond. Een gebouw ingericht voor het drogen van nat kruit, waarbinnen een aantal explosies plaatsvonden, werd door de explosie volkomen vernield en een zich schuin hiertegenover bevindend gebouw genummerd 7 werd door de luchtdruk in elkaar gedrukt. De materiele schade op het fabrieksterrein veroorzaakt door de explosie, wordt geschat op 1 miljoen gulden. In de gemeente Muiden werden ongeveer 350 woningen en gebouwen licht beschadigd en bedroeg het aantal vernielde ruiten ongeveer 1550 stuks.

De explosie deed zich voor tijdens of na het verwisselen van luchtdroogbakken gevuld met poreus kruit in gebouw 7, waar op dat moment 5 droge en 2 natte luchtdroogbakken aanwezig waren. Het kruit in deze bakken is geëxplodeerd of explosief verbrand. De bakken hebben droog ongepoetst jachtkruit type R.100 kruit bevat. Er was ook nat kruit aanwezig in gebouw 7, eveneens jachtkruit type R.100 doch dit was wel gepoetst.

De explosie in en buiten gebouw 7 wordt omschreven als 2 harde knallen met daartussen een pauze van enkele tienden van seconden. Ook wordt het explosiegeluid omschreven als het geluid van een rommelende donderslag. Talrijke mensen hebben een lichtflits gezien voorafgaande aan het geluid van de explosie. Door alle op het terrein aanwezige personen is na de explosie een enorme rookkolom waargenomen waarvan enkelen de vorm omschrijven als van een paddestoel.

Door de enorme kracht van de explosie is gebouw 7 geheel uit elkaar gebarsten. Ook een schuin tegenoverliggend gebouw is omvergeblazen en ingestort. De ontploffing is waarschijnlijk begonnen in gebouw 7.

De met het onderzoek belaste deskundigen van RVO-T.N.O. zijn tot de conclusie gekomen dat de explosie op zeer waarschijnlijk is veroorzaakt door een onjuiste bedieningsvolgorde bij het afkoppelen van een luchtdroogbak gevuld met poreus jachtkruit, waardoor een niet gearde geleider (deksel) door het kruit elektrostatisch werd opgeladen. De hierop volgende vonkontlading zou het kruit tot explosie hebben gebracht. Mogelijke andere oorzaken kunnen zijn:

- Het niet opvegen van het stofkruit waarbij bij het betreden van het gebouw of vallen van het metalen deksel ontbranding van dit stofkruit kan zijn ontstaan, of:
- Het terugvallen van het opgehesen deksel door onzorgvuldig vastmaken of doorslippen van het touw op de kikker, waardoor het deksel op de rand van de luchtdroogbak is gevallen, hetgeen een vonk kan hebben veroorzaakt, die het kruit tot ontbranding/ explosie kan hebben gebracht, of:
- Een andere niet onderkende oorzaak.

Een ander achterop de plateauwagen staand vat moet door de schokgolf van de explosie van de wagen zijn geslingerd en tegen het bordes van het tegenoverliggende gebouw tot explosie zijn gekomen.

De ontplofte hoeveelheid kruit bedroeg totaal 2500 kg. Het betrof (civiel)jachtkruit, "rookzwak buskruit". De commissie had rookzwak buskruit ingedeeld in klasse 1.3; dat zou dus niet kunnen ontploffen, en voor deze hoeveelheid gold een door de commissie aanbevolen veiligheidsafstand van slechts 87 m.

Echter, behalve dat de commissie dit kruit in de verkeerde gevaarsklasse had ingedeeld, bedroeg de afstand van de explosie tot het centrum van de wijk zuidwest ('Klapwijk') circa 650 meter, en dit was juist de afstand die de commissie 'veilig' achtte voor de meest gevaarlijke categorie explosieven.

De commissie vroeg zich af of zij nog wel serieus genomen zou worden

De gemeenteraad eiste in een motie het einde van de kruitfabriek te Muiden:

Motie gemeenteraad Muiden, 8-dec-1972

De raad van de gemeente Muiden;
gezien de ernstige lichamelijke, materiele en immateriële schade in de stad Muiden, zulks als gevolg van de hedenmorgen op het terrein van de Koninklijke Nederlandse Springstoffen Fabriek De Krijgsman te Muiden plaats gehad hebbende ontploffing;
van oordeel, dat nu wel vaststaat, dat dergelijke rampen blijkbaar niet te vermijden zijn, waardoor een rustige en harmonische ontwikkeling van de stad Muiden slechts mogelijk zal zijn wanneer de Koninklijke Nederlandse Springstoffenfabriek, althans voorzover het de opslag, vervaardiging, bewerking en verwerking van ontplofbare stoffen, waaronder naar zijn oordeel alle kruitsoorten, betreft, geheel verdwijnt;
voorts van oordeel, dat de materiele schade noch geheel noch gedeeltelijk ten laste van de burgerij mag komen;
nodigt het college van burgemeester en wethouders uit:
in samenwerking en overleg met de directie van de Koninklijke Nederlandse Springstoffen Fabrieken NV. te Muiden
een dringend beroep te doen op de daartoe bevoegde overheidsinstanties om tot directe beëindiging te geraken van de opslag van springstoffen en kruitsoorten, alsmede van de productie, bewerking en verwerking daarvan te Muiden,
stappen te ondernemen om te komen tot een algehele vergoeding van de schade, welke door de burgerij is geleden,
deze motie ter kennis te brengen van:
de Minister-President
de Minister van Binnenlandse Zaken
de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne
de Minister van Defensie
de Minister van Economische Zaken
de Commissaris der Koningin in de provincie Noord-Holland
de Directie van de Koninklijke Nederlandse Springstoffen Fabrieken NV. te Muiden.

De periode van 1972 tot 1983:

De commissie haastte zich om, zoals eerder beschreven, beschaamd bijeen te komen. Haar vergaderingen vonden op 14 en 20 december 1972 plaats:

Verslag vergadering commissie 14-dec-1972

(samenvatting)

De voorzitter erkende dat het concept-eindrapport van voor 8-dec-72 vermeldt dat een aanvaardbare oplossing inzake veiligheid bereikt leek door het uitsluitend produceren van massa-brandgevaarlijk kruit, en dat de ontploffing juist plaats vond met een kruit dat in deze klasse ingedeeld was. Burgemeester Jongeneel merkte op dat inderdaad de Commissie deze ramp niet voorzien heeft. Cryptisch merkt hij op dat het jammer dat eindrapport niet klaar was, want nu moet ook recente ramp worden verwerkt, en blijkt dat recente ramp niet mogelijk werd verondersteld. *Buitenwereld acht nu misschien commissie niet deskundig.* Hij stelt voor het concept rapport zo snel mogelijk te publiceren, aangevuld met verslag ramp 8-dec-72. Andere commissieleden wensen ernstig rekening te houden met de beoordelingsfout ten aanzien van indeling gevaarsklasse onderhavig kruitsoort.

De voorzitter merkt op dat al wordt deze keer oorzaak ontdekt, het algemeen risico blijft bestaan. Daarom beveelt hij aan te werken in de richting van beheersing van de gevolgen. Burgemeester Jongeneel bagatelliseert de schade in Muiden door op te merken dat de getroffen huizen 'niet geweldig' is.

Uiteindelijk besluit de commissie dat indeling van kruit in gevarenklasse 2 kan uitsluitend op basis van een daartoe uit te geven certificaat van een onafhankelijk deskundig orgaan mogelijk is. Frequentie en schade ongevallen met jachtkruit is zodanig groot dat indeling in klasse 5 vermoedelijk noodzakelijk is. Desondanks bevat jachtkruit geen nitroglycerine. De commissie zal toepassing van de certificaatvoorwaarde in het eindadvies opnemen, en de noodzaak bepleiten van het certificaat op te nemen in de hinderwetvoorwaarden.

Wanneer later over mogelijke verplaatsing wordt gesproken merkt burgemeester Jongeneel op dat hij weliswaar geen andere keus heeft dan vast te houden aan motie gemeenteraad. Echter, volgens hem is echter de autochtone bevolking van Muiden overwegend voorstander van handhaving van de fabriek; de weerstand komt van de zijde van de in Muiden woonachtige forenzen. In de gemeenteraad behoren 9 van de 11 leden tot deze allochtonen.

De commissie concludeert dat onderzoek schadebeeld noodzakelijk is om te bezien of verhoging van de vermenigvuldigingsfactor voor klasse 5 noodzakelijk is. Wellicht is een differentiatie naar opslag resp. verwerking aan te bevelen. Hiermee dient zeer kritisch te worden omgegaan.

Handhaven huidige locatie technisch alleen aanvaardbaar als aan hoge veiligheidseisen voldaan wordt. De commissie doet geen uitspraak over politieke aanvaardbaarheid huidige locatie.

Verslag vergadering commissie 20-dec-1972

(samenvatting)

De voorzitter meent dat regering rapport commissie afwacht alvorens besluit met betrekking tot KNSF te nemen, waarop de burgemeester van Amstelveen, Beelaerts v Blokland een snelle beslissing wenst, daar terugkomen in de markt na langere tijd onmogelijk is. De heer Jongeneel meent dat hervatting productie primair een verantwoordelijkheid van de directie van de KNSF is, maar dan zijn wél aanzienlijke investeringen nodig. Echter, het *gemeentebestuur blijft bij verplaatsing.* De heer Kwee wenst een onderzoek waarom jachtkruit, ingedeeld in klasse 2, tóch ontplofte. Ligt de oorzaak in vorm en mate van poreusheid? De heer Buschman meende dat de frequentie van de ontploffingen mag niet worden verwaarloosd. Ook zal de eerste rij huizen de grootste klap opvangen, en zal meer dan geringe glasschade hebben.

Jongeneel heeft begrip geringe glasschade echter nooit geïnterpreteerd als gemiddelde, rest commissie echter wel. Daarmee is volgens hem en collega Beelaerts v Blokland veilig en onbedreigd woongenot in voorste linie niet mogelijk. De heer Schothorst wenst extra voorzieningen voor deze huizen, zoals speciaal glas. De vraag is wie de kosten hiervan draagt.

De Burgemeester van Amstelveen merkt op dat sedert 1963 het college van de gemeente Amstelveen het standpunt inneemt dat een Springstoffenfabriek niet past in de gemeente op de onderwerpelijke plaats. Er moet óók altijd rekening worden gehouden met psychologische werking.

Explosiegevaar in Amstelveen is echter afgenomen, omdat nitroglycerine niet meer verwerkt wordt. Er wordt alleen schietkatoen gemaakt, dat wil zeggen nitrocellulose met > 12 % stikstof. Om het ongevaarlijk te maken moet het vochtgehalte > 30% zijn. Schietkatoen is de grondstof voor rookzwak buskruit.

Ook de raad van Amstelveen spreekt zich uit voor verwijdering KNSF uit haar gemeente.

Consequenties beëindiging kruitproductie

De minister van defensie informeert bij de kwartiermeester-generaal wat de consequenties zijn van het beëindigen van de kruitproductie te Amstelveen en Muiden. Hij maakt op 18 december 1972 de volgende opsomming (samengevat):

- Productiestagnatie bij NV, Eurometaal (vh. Artillerie Inrichtingen)
- Stagnatie renovatiewerkzaamheden landmacht
- Daardoor verliezen Eurometaal, tekort 105 mm munitie, vertraging vervanging .5 munitie.
- Afhankelijkheid buitenlandse munitieleveranties.
- Een aantal "handige" faciliteiten van de KNSF vervallen, zoals mengen oud/nieuw kruit, kleine speciale leveranties, speciaal kruit.
- Verloren gaan know-how productie kruit voor 105 mm hoge dracht munitie.
- Op grond daarvan wordt ernstig bezwaar gemaakt tegen sluiting KNSF.
- Verplaatsing levert deze bezwaren voor kortere tijd, en de kosten van verplaatsing leiden tot verzwakken concurrentiepositie.

Gemeente Muiden wenst verplaatsing naar Flevopolder.

Op 11 januari 1973 schrijft de gemeente Muiden aan de minister van defensie:

"

Excellentie,

Bij zijn besluit van 8 december 1972 werd door de raad van deze gemeente een motie aangenomen naar aanleiding van de jongste ontploffing op het terrein van Muiden Chemie B.V. in onze gemeente.

Vanzelfsprekend zijn er nadien tal van besprekingen gehouden met belanghebbenden, waarbij wij in het bijzonder denken aan de werknemers vertegenwoordigd door de ondernemingsraad en een personeelskern en aan de plaatselijke bevolking, wier spreekbuis mede een spontaan gevormd actie-comité is.

Vrijdag 5 januari j.l. vond op initiatief van de gemeenteraad een informatief gesprek plaats. Gesprekspartners waren de directie van Muiden Chemie BV., de ondernemingsraad, vertegenwoordigers van de erkende industriebonden, een personeelskern en het actie-comité. Totaal waren 36 personen aanwezig.

Uitgangspunt van het gesprek vormde de dreigende tegenstelling tussen de eis van de gemeenteraad tot verplaatsing van het bedrijf en de daarmee gepaard gaande aantasting van de werkgelegenheid voor een belangrijk deel van de hier woonachtige beroepsbevolking.

De raad is van oordeel, dat hoe dan ook de veiligheid van alle inwoners en hun ongestoord woongenot hier verzekerd dienen te zijn. Het gaat niet aan om na iedere calamiteit met geruststellende verklaringen te komen, wanneer in de praktijk blijkt, dat onvoorziene gebeurtenissen steeds weer leiden tot de volgende klap.

Er komt een moment waarop lankmoedigheid ophoudt een deugd te zijn. Dat moment is nu aangebroken. Hierbij staat niet voorop de eis tot verplaatsing, maar het uitbannen van elk explosiegevaar. Helaas zal hierin geen zekerheid zijn te verschaffen.

Historische Inventarisatie Kruitfabriek Muiden

Ook de raad heeft echter een open oog voor de belangen van de werknemers. Mensen die niet uitsluitend opkomen voor hun eigen verdienste, maar die zich daarnaast zeer gebonden weten aan hun eigen bedrijf. Van de zijde van de werknemers is met klem en bij herhaling betoogd, dat langer uitstel van een hervatting der productie economisch niet verantwoord is. Ook in het geval de regering op korte termijn zou beslissen dat het bedrijf verplaatst dient te worden is huns inziens in de daaraan voorafgaande periode voortzetting van de productie noodzakelijk. Hiervoor gelden de volgende argumenten:

- 1) de voorkeur van de werknemers om te werken boven het krijgen van een uitkering ook al is deze 100%, krachtens een voorzieningsregeling;
- 2) het gespitst blijven op het werk, waarvoor een voortdurende deelneming aan het proces vereist is (vingerbekwaamheid);
- 3) het voorkomen dat de know how verloren gaat;
- 4) de verzekering van de afzetmogelijkheden, de relatie met vaste afnemers mag niet verloren gaan.

In de hiervoor genoemde vergadering bleek overeenstemming te bestaan over de noodzaak tot verplaatsing van het bedrijf. Daarbij gaat de gedachte uit naar een nieuwe vestigingsplaats in Zuidelijk Flevoland, omdat de werknemers dan in de gelegenheid zijn in Muiden te blijven wonen. De raad zou dan bereid zijn, mits omtrent de termijn waarbinnen die verplaatsing zou kunnen worden gerealiseerd van de zijde der regering garanties worden gegeven, te bewilligen in een partiele hervatting van de productie. Hieraan zouden stringente voorwaarden dienen te worden verbonden met betrekking tot het toezicht en de uitsluiting van de productie en het in voorraad hebben van massa-explosie gevaarlijke stoffen. Dit laatste sluit de hervatting van de productie van het jachtkruit dus uit.

In het bijzonder wordt er nog op gewezen, dat de rijksoverheid zich bereid zou dienen te tonen gedurende de interim periode de afname van het kruit te verzekeren en wel tegen zodanige prijzen, dat ook om financieel-economische redenen zich geen moeilijkheden binnen het bedrijf zouden voordoen.

Met klem willen wij er bij u op aandringen de verlangens van de raad te honoreren, in het bijzonder omdat zij blijk geven van een grote bereidheid de problematiek rond de vestiging van de kruitfabriek alhier zeer genuanceerd te willen benaderen. Dat daarbij wellicht ook van overheidswege een niet onbelang-. rijk financieel offer dient te worden gebracht achten wij, mede gelet op de logistieke betekenis van dit bedrijf en de verzekering van werkgelegenheid niet alleen voor de werknemers van Muiden Chemie B.V. maar ook voor die der toeleveringsbedrijven en de Artillerie-Inrichting alleszins verantwoord."

Het eindrapport van de commissie

Het door de Staat der Nederlanden gepubliceerde verslag vindt u in de bijlage.

Al op 17 januari 1973 bracht de interdepartementale commissie haar eind-rapport uit. In dit rapport werd, om de redenen die in het verslag van het overleg op 14 en 20 december 1972 staan omschreven, véél strengere eisen aan de veiligheid gesteld dan in het interimrapport van de commissie. De commissie beval aan om voor gevaarsklasse 5 een afstand voor 'onbedreigd woongenot' in te stellen van vijf maal de NATO-veiligheidsafstand, en bovendien de producten, half-fabrikaten en grondstoffen te onderwerpen aan een strenge certificering, die de gevaarsklasse bepaalt. Uiteindelijk komt de commissie tot de conclusie dat verplaatsing van de fabriek te Muiden onvermijdelijk is.

De conclusie van de commissie luidt als volgt:

"

1. Samenvattend komt de commissie eenstemmig tot de volgende conclusie inzake de objectieve veiligheidssituatie:

a. Mits de navolgende voorzieningen ter plaatse worden getroffen bestaat er op objectieve veiligheidsgronden geen aanleiding om tot gehele of gedeeltelijke verplaatsing van de fabrieken te Muiden en te Amstelveen naar elders over te gaan.

b. Ter plaatse dienen in de fabrieken voorzieningen te worden getroffen, opdat, uitgaande van het criterium „geringe glasschade" voor de omgeving, steeds zal worden voldaan aan de volgende veiligheidsnormen:

Historische Inventarisatie Kruitfabriek Muiden

- voor stoffen behorende tot de gevarenklasse 2: de NATO-veiligheidsafstanden;
- voor stoffen behorende tot de gevarenklasse 5:
- ten aanzien van de bebouwing: 5 x de NATO-veiligheidsafstand;
- ten aanzien van wegen:
  - gewone wegen: $\frac{2}{3}$ x de NATO-veiligheidsafstand ten opzichte van de bebouwing;
  - drukke wegen: 1 x de NATO-veiligheidsafstand ten opzichte van de bebouwing;
  - autosnelwegen: $1 \frac{1}{2}$ x de NATO-veiligheidsafstand ten opzichte van de bebouwing.

De verantwoordelijke overheden dienen ervan uit te gaan, dat in de omgeving van de fabriek te Muiden geen verblijfsrecreatie, noch opstallen ten behoeve van dagrecreatie kunnen worden toegelaten binnen de veiligheidsafstand, welke geldt ten opzichte van de bebouwing volgens de hierboven aangegeven commissie-norm.

Een en ander dient ter vermindering van risico's, welke zouden kunnen optreden bij bedoelde recreatie binnen deze afstand.

c. Indeling van een bepaald type kruit naar gevarenklasse kan uitsluitend geschieden op basis van een daartoe af te geven certificaat, door een daartoe aangewezen onafhankelijke en deskundige instantie. Het certificaat dient - wanneer de karakteristieken van de betrokken kruitsoort zulks vergen - de bijzondere productie- resp. opslagcondities te vermelden, welke de indeling naar gevarenklasse moeten wettigen.

De concrete indeling van de verschillende kruitsoorten naar de gevarenklassen 2 of 5 zal eerst op basis van het per kruitsoort af te geven certificaat kunnen blijken.

Eerst dan zal ook pas kunnen worden vastgesteld in hoeverre door een en ander de economische bestaanszekerheid van „Muiden-Chemie“ BV. wordt aangetast.

d. De hierboven, onder ad b en c vermelde regels zullen mede ten grondslag moeten liggen aan de voorwaarden, waaronder hinderwetvergunningen worden verleend.

e. Voor de bebouwing, die te Muiden ten opzichte van de fabriek in de voorste linie is gelegen, dienen waar nodig nadere voorzieningen te worden getroffen met betrekking tot de beglazing, ten einde een extra veiligheidsmarge te bereiken.

f. Voor wat de fabriek te Amstelveen betreft gaat het uitsluitend om de productie en opslag van met water bevochtigd schietkatoen. Voor dit produkt geldt geen gevarenklasse-indeling, die het in acht nemen van veiligheidsafstanden met zich meebrengt.

2. Naast de objectieve veiligheidssituatie wil de commissie aandacht schenken aan de problemen rond de huidige situering. In dit opzicht ontveinst de commissie zich niet dat beide fabrieken ongelukkig zijn gelegen c.q. door opdringende bebouwing en wegen zijn komen te liggen. Dit soort fabrieken past niet in een dicht bebouwde omgeving. De aanwezigheid zal psychologische weerstanden blijven wekken.

Voorts bestaat er vanuit het bedrijf gezien een gebrek aan ontplooiingsmogelijkheden. Tot de overtuiging dat primair de fabriek te Muiden niet te handhaven zal zijn nopen voorts nog de volgende punten:

a. het onzekerheidselement dat onvermijdelijk ook in de meest zorgvuldige technische beoordelingen en voorspellingen aanwezig blijft;

b. de geringe marges, die de situatie ter plaatse oplevert ook wanneer aan de te stellen veiligheidsnormen wordt voldaan.

Weliswaar kunnen bij een zeer strikte interpretatie van veiligheidsnormen tegen handhaving van de fabriek te Muiden in haar huidige omvang uit dien hoofde geen overwegende bezwaren worden ingebracht, de hierboven genoemde argumenten, alsmede de overweging dat de huidige ligging van de fabriek er toe noopt ook op lange termijn de situatie in de omgeving te „bevrozen“, hebben de commissie tot de overtuiging gebracht dat overplaatsing van de fabriek gewenst is.

Historische Inventarisatie Kruitfabriek Muiden

De commissie realiseert zich evenwel dat verplaatsing niet op korte termijn kan worden gerealiseerd.

Voor de keuze resp. vaststelling van een nieuwe vestigingsplaats en voor de financiële consequenties zijn de aspecten, als vermeld in hoofdstuk IV ad 4 t/m 7 hiervoren, van belang. Hierdoor worden de mogelijkheid en de benodigde periode voor voorbereiding en uitvoering van een verplaatsing goeddeels bepaald.

1. Op grond van de conclusies, als vermeld onder ad 1 en 2 hiervoren is de commissie van mening dat:

a. met kracht dient te worden gestreefd naar verplaatsing van, met name, de fabriek te Muiden;

b. géén bezwaar bestaat tegen een tijdelijke hervatting van de produktie te Muiden voor die produkten, ten aanzien waarvan kan worden voldaan aan de objectieve veiligheidseisen van de commissie;

c. tijdelijke hervatting van de produktie te Muiden tevens tegemoet komt aan de belangen van zowel „Muiden-Chemie” B.V. en haar werknemers als aan de Nederlandse krijgsmacht.

Naast de aanbevelingen van de commissie beveelt het Bureau hinderwetzaken ontplofbare stoffen op 20 augustus 1973 aan om door middel van compartimentering het gelijktijdig ontploffen van grote kruitvoorraden tegen te gaan.

"Muiden Chemie" ziet einde bedrijf

In een reactie op de conclusies van de commissie schrijft Muiden Chemie op 23 januari 1973: "Het kan door niemand ontkend worden dat bij het ongeluk op 8 december het desbetreffende kruit zich niet als klasse 2 heeft gedragen, doch als klasse 5.

Wanneer Uw Commissie onverkort zou vasthouden aan klasse 5 met factor 5 voor dit type kruit dan worden wij voor onoplosbare problemen gesteld en betekent dit het einde van het bedrijf. "

Toch probeert "Muiden Chemie" een uitweg te zoeken door te stellen dat een factor 2½ voor de veiligheidsafstand wel voldoende zal zijn voor deze gevaarsklasse - terwijl de grootste schade in Muiden juist op deze afstand plaatsvond!

Zij schreven:

"Dientengevolge hebben wij onderzocht welke mogelijkheden er nog over waren voor de fabricage van poreus kruit (conditio sine qua non) bij een klassering in 5 met factor 2½. "

Een reactie van de commissie is niet bekend.

Alleen voorlopige productie hervatting als verplaatsing vaststaat

Hier volgen enige citaten uit het verslag van het mondeling overleg van de vaste Tweede Kamer Commissies voor Defensie, voor Sociale Zaken en voor Civiele Verdediging op 22 februari 1973 en de Ministers van Defensie, van Sociale Zaken en van Binnenlandse Zaken over het mogelijk hervatten van de produktie in de kruitfabriek te Muiden. Het door de Staat der Nederlanden gepubliceerde verslag vindt u in de bijlage.

De Regering deelt de conclusies van het rapport Veiligheidssituatie, en is van mening dat de produktie onmiddellijk hervat kan worden.(...)

Als de produktie niet snel hervat wordt, zal het bedrijf opgeheven worden, hetgeen gevolgen kan hebben voor de N.V. Eurometaal, die de militaire produktie van de Artillerie-Inrichtingen voortzet.

Vanuit de commissie werd het volgende opgemerkt. Het Muidense gemeentebestuur heeft uitgesproken dat de produktie hervat kan worden op voorwaarde dat binnen een half jaar een commissie (locatiecommissie) een nieuwe vestigingsplaats zal aanwijzen. Kan dat? Wanneer zal het bedrijf dan uit Muiden vertrokken zijn? Wat zijn de nieuwe normen voor de hervatte produktie? Voldoen de meest recente verbouwingen van het bedrijf aan deze normen? Wie ziet toe op handhaving van de normen? Het gemeenteapparaat van Muiden is daar te klein voor, dus het Rijk moet met geld of mankracht bijspringen.

Ook de uitgaven voor de verbetering van de beglazing van de nabijgelegen school en woningen behoren naar de mening van vele leden voor rijksrekening te komen.

Is bij alle veiligheidsmaatregelen ook gedacht aan de veiligheid van het personeel zelf? Hoe is de organisatie van de rampenbestrijding verlopen? Dit punt is voor de huidige en nieuwe vestiging van belang. Hoe staat het met de Nota rampenbestrijding? Talrijke leden vonden het verheugend dat het rapport na de laatste ramp zo snel bijgewerkt kon worden, maar betreurden het dat het toch van 1966 tot 1973 had geduurd voordat er een rapport was.

Zij waren alleen bereid produktieherhaling goed te keuren als de verplaatsing van het bedrijf zeker is waarbij de termijn daarvoor vaststaat, en als er een zo groot mogelijke garantie is dat zich verder geen rampen zullen voordoen. Is het niet verontrustend dat zelfs nu niet over alle springstoffen de mate van gevaar bekend is? (...)

Het zal moeilijk zijn voor het bedrijf een andere vestigingsplaats te vinden. Veel gemeenten snakken naar industriële werkgelegenheid, maar niet in de vorm van een kruitfabriek. In Muiden zou een nieuwe vestiging ook onder geen omstandigheid toegestaan zijn. Omdat men dacht dat het bedrijf nu veilig was, is bebouwing in de omgeving van de fabriek toegestaan, zoals nu blijkt ten onrechte. (...)

De Minister van Sociale Zaken zei vervolgens dat de interne veiligheid een zaak is die de Arbeidsinspectie aangaat. Het bedrijf zal een doorgaande veiligheidsrapportage moeten maken, die met de arbeidsinspectie wordt doorgesproken. De productie van het jachtkruit zal niet hervat mogen worden, en mocht geen optimale veiligheid blijken uit de proeven die RVO-TNO nu neemt met zgn. "veilig" kruit, dan zal ook die productie moeten stoppen. (...)

De Regeringsvoornemens met betrekking tot de rampenbestrijding zijn zo ingrijpend en gecompliceerd dat een hoogst demissionair bewindsman daarover geen mededelingen kan doen.

Hierna werd er vanuit de commissie op aangedrongen in de nieuwe vestigingsplaats van de kruitfabriek toch wel een geïntegreerde rampenbestrijdingsdienst op te richten, ook al zou dit landelijk nog niet rond zijn.

Vele leden toonden zich er verbaasd over dat het bedrijf de schade aan de school en de nieuwe bebouwingen zou moeten betalen. Die bebouwing is toch ontstaan terwijl de bouwers de risico's, kenden?

Zeer vele leden wezen er echter op dat men meende dat op goede gronden verzekerd kon worden dat het bedrijf explosievrij was. (...)

De Minister van Defensie beaamde dat er in de nabijheid van de kruitfabriek gebouwd is omdat de gemeente er van uit ging dat het bedrijf nu geheel veilig was. Het bedrijf sprak dit ook niet tegen. Hij betwijfelde of de fabriek in staat zou zijn alle kosten te dragen.

In juli 1973 weer een ongeval

En alsof dit alles niet genoeg was vond er op 5 juli 1973 om 14:15 uur in gebouw 19-2 een zeer felle brand plaats. Aanwezig was: 150 kg geperst poreus kraalkruit, 30 kg afval, namelijk met ethylalcohol verdrongen cellulosenitrat, 10 kg fijn kruit (eindproduct), 10 kg grof kruit (eindproduct). Deze verbrandde op explosieve wijze.

De oorzaak was waarschijnlijk instabiliteit van het cellulosenitrat. Alcohol moet verdampt zijn geweest, waarna zelfopwarming door ontleding moet hebben plaatsgevonden. De werknemer was hierbij niet aanwezig.

Een andere, minder waarschijnlijk oorzaak is frictiewarmte: door onderuitglijden schep die in bak was blijven staan. Omdat de werknemer nu juist het spul overschepte is deze oorzaak niet erg waarschijnlijk. Het werd overgeschept om verbrand te worden

Op 8 augustus 1973 werden naar aanleiding van deze brand kamervragen gesteld door het tweede kamerlid Stoffelen aan staatssecretaris Stemerink (defensie). Hij vraagt zich retorisch af of dit niet eens te meer de noodzaak van verplaatsing aantoont.

Stemerink bevestigt dit.

Kabinet besluit kruitfabriek tóch te handhaven

Het valt daarom, en op basis van het kameroverleg op 22 februari 1973, des te meer te verwonderen dat het kabinet op 12 juli 1974 besluit tot handhaving van de kruitfabriek te Muiden. De precieze motivatie van dit kabinetsbesluit is niet bekend, maar het daarop volgend kameroverleg geeft wél sterke aanwijzingen

Aarzeling gemeentebestuur Muiden leidt tot handhaving kruitfabriek?

Hier volgen enige citaten uit het verslag van het mondeling overleg van de vaste Tweede Kamer Commissies voor Defensie, voor Sociale Zaken en voor Civiele Verdediging op 26 juni 1973 en de Minister van Sociale Zaken en met de Staatssecretaris van Defensie (Stermerdink). Het door de Staat der Nederlanden gepubliceerde verslag vindt u in de bijlage.

Volgens het lid van de P.v.d.A.-fractie moeten indien voor voortzetting van het bedrijf te Muiden wordt gekozen de veiligheidsmaatregelen uiteraard uitzonderlijk kritisch worden bekeken. Aan welke noodzakelijke investeringen op dit gebied, tot een totaal van 4 mln. gulden, denkt de interdepartementale adviescommissie? Gaat het hier om een verplaatsing van alle gebouwen of alleen van de produktieruimten of om verbeteringen in de constructie van de bestaande gebouwen? Welke veiligheidsnormen worden aangelegd: de zogenaamde herziene NAVO-normen of die van TNO? Bestaan er normen voor ieder potentieel produkt van het bedrijf? Hoe denkt de Regering over de suggesties die vanuit de vakbeweging zijn gedaan inzake verplichte kwartaalrapportage over de veiligheid en inzake de eventuele benoeming van een onafhankelijke veiligheidsfunctionaris bij het bedrijf, die de bevoegdheid heeft het productieproces stop te zetten? Kunnen bij de afgifte van een hinderwetvergunning voorwaarden inzake toezicht en begeleiding worden gesteld? Is de Regering bereid te bevorderen dat een volledig overzicht van alle bestaande en nieuwe veiligheidsmaatregelen ruimschoots in de openbaarheid wordt gebracht, zulks niet alleen ten behoeve van de werknemers maar ook ten behoeve van de Muidense bevolking? Als alternatief voor verplaatsing en voor voortzetting van het bedrijf te Muiden, zag het aan het woord zijnde lid tenslotte sluiting van het bedrijf.(...)

In antwoord op deze vragen en opmerkingen zette de Minister van Sociale Zaken allereerst uiteen dat gekozen moet worden uit vier mogelijkheden, te weten 1) verplaatsing van het bedrijf naar de Flevopolder, 2) verplaatsing naar Liebenau, 3) handhaving in Muiden en 4) liquidatie van het bedrijf. Elk van deze vier mogelijkheden moet beoordeeld worden op drie aspecten: de veiligheid, de werkgelegenheid en de kosten. Op grond van een afweging van al deze factoren was de Minister geneigd te kiezen voor handhaving van het bedrijf te Muiden, waarbij hij dan de verantwoordelijkheid zou dragen voor de interne veiligheid in het bedrijf. Dit voorlopige standpunt was voorgelegd aan de gemeentebesturen van Muiden en Amstelveen, aan ondernemingsraad en directie van het bedrijf en van de N.V. Eurometaal en aan de vakbeweging.

Gebleken is dat het gemeentebestuur van Muiden geen andere uitspraak kan doen dan anderhalf jaar geleden door de raad geformuleerd. Deze sprak zich toen uit voor een verdwijnen van het bedrijf uit Muiden. In de verwachting dat zulks zou gebeuren is in de afgelopen tien jaar ook bebouwing toegestaan tot dicht bij de fabriek.

Toch meende de Minister bij burgemeester en wethouders wel enige aarzeling te hebben bespeurd ten aanzien van sluiting van het bedrijf. Voorwaarde voor handhaving van het bedrijf zal in ieder geval zijn dat de gemeente meewerkt aan de externe veiligheid.(...)

De Staatssecretaris deelde mee dat de mogelijkheid van verplaatsing van het bedrijf naar de Flevopolder in overleg met het departement van Verkeer en Waterstaat bestudeerd wordt als onderdeel van het bredere probleem van de plaatsen van munitieopslag in ons land. Genoemd departement acht polders hiervoor niet geschikt op grond van waterstaat-technische bezwaren

De bewindsman wees erop dat de arbeidsinspectie reeds de bevoegdheid heeft de productie te stoppen. Wel zal inderdaad de voorlichting over de veiligheid geheel in de openbaarheid moeten plaatsvinden. Absolute veiligheid zal nooit gegarandeerd kunnen worden.(...)

De veiligheidsnormen richten zich met name op de omvang van de aangerichte schade. De zgn. NAVO-normen aanvaarden hierbij een zekere mate van herstelbare schade aan de omliggende gebouwen binnen een bepaalde straal. Nederland zelf stelt echter strengere eisen: er mag uitsluitend herstelbare schade worden aangericht aan 5 pct. van de beglazing van gebouwen binnen die cirkel.

De nu voorgestelde aanvullende veiligheidsmaatregelen beogen de productie te spreiden over een groter aantal gebouwen, op grotere afstand van andere bebouwing. In het algemeen wordt gestreefd naar processen waar detonatie niet bij kan voorkomen.

Detoneerbare verwerkingen zullen slechts 'in zeer kleine eenheden mogen geschieden.

De explosie einde 1972 was een gevolg van de niet onderkenning van de mogelijkheid van detonatie van jachtkruit in een zeer bijzondere samenloop van omstandigheden. Uiteraard

zijn nu maatregelen genomen die een herhaling hiervan onmogelijk te maken. Bovendien zal voortaan voor elk type kruit aan de hand van de eigenschappen worden beoordeeld, hoeveel daarvan in elke fase van de productie in bewerking mag zijn.(...)

In de overgangperiode is de veiligheid zo goed mogelijk gewaarborgd doordat voor elke order een aparte vergunning moet worden gevraagd. Dit is natuurlijk administratief een omslachtige en kostbare situatie. Jachtkruit wordt in het geheel niet aangemaakt.

Veiligheidsinvestering in Muiden Chemie

Naar aanleiding van dit kabinetsbesluit werd een uitgebreide veiligheids- investering in Muiden Chemie gedaan. De opslag en productie van klasse 5 producten werd verplaatst naar de uiterste westkant van het bedrijf. Omdat tevens de mogelijkheid van 'sympathische reacties' (het elkaar aansteken van kruitvoorraden) moest worden uitgesloten, was daar toch nog een behoorlijk oppervlakte voor nodig. De grootste voorraden gevaarlijk product kwamen aan de Noordwestzijde van het terrein. Vervolgens werd bepaald welke individuele hoeveelheid daar opgeslagen mocht liggen voor een NATO-veiligheidsafstand vermenigvuldigd met een factor vijf tot de bebouwing.

Verder is experimenteel (in samenwerking met TNO-PML en door middel van proeven op 'de Harskamp') bepaald in welke mate de drukgolf naar de bebouwing verminderd kon worden door een bijzondere constructie van de opslagbunkers. Deze vermindering bleek 30% te bedragen. De opvatting dat 'alles het IJmeer opgaat' is dus foutief. Het effect naar de bebouwing toe 70% bedraagt van het effect naar het IJmeer. Daarom werd besloten een minder beschermde opslag van 70% van de hoeveelheid die op het IJmeer gericht is te richten op de bebouwing, weliswaar enigszins afgeschermd door bomen en gebouwen. De individuele bunkers bevatten 1470 kg kruit gericht op het IJmeer, en 1070 kg kruit gericht op de bebouwing. In gebouw 72 aan de Westzeedijk is op deze wijze de grootste hoeveelheid kruit van de gevaarlijkste klasse opgeslagen.

Ook zou het bouwkundig ontwerp van de bunkers door TNO-PML beproeft zijn.

Naar verluidt zijn de individuele bunkers gescheiden door een dubbelwandige betonnen muur, en zijn de bunkers om-en-om gevuld met kruit en zand. De daaruit volgende maximale hoeveelheid is ruim 17 ton voor gebouw 72 (de grootste opslag van MCI). De maximale opslag capaciteit is 43 ton voor dit type kruit voor het hele bedrijf, en dus ligt er op minder afgelegen plaatsen tot ruim 25 ton van de gevaarlijkste klasse opgeslagen. De veiligheidsinvestering bedroeg 11,5 tot 15 miljoen, waarvan de Staat 9 tot 11 miljoen voor haar rekening nam (getallen afkomstig van verschillende bronnen).

De hinderwetvergunning houdt geen rekening met transport

Eindelijk, op 1 mei 1981, werd de uit 1932 stammende hinderwetvergunning vervangen. Verbijsterend is dat pas eerst nu serieus gedacht werd over de risico's van het intern transport, het laden en lossen, en de aanvoer en afvoer van hoogst explosieve grondstoffen en producten. De kroon, die de hinderwetvergunning verleende zag bij monde van minister Ginjaar geen andere oplossing dan sluiting van het bedrijf om ten aanzien van deze aspecten tot een veilige oplossing te komen, en achtte dit een te zwaar middel. Bovendien stelde de kroon dat de hinderwetvergunning niet ging over transport (dit viel onder het ministerie van verkeer en waterstaat).

Uit de overwegingen het volgende citaat:

"dat, inderdaad op één plaats binnen de inrichting een ongeval kan leiden tot meer glasschade in de woonbebouwing dan ten gevolge van een ongeval in de rest van de inrichting mogelijk is;

dat op deze plaats het beladen van een voertuig dat het kruit naar derden afvoert of het lossen van een voertuig met grondstof plaatsvindt;

dat dit transport geschiedt onder regime van de Wet gevaarlijke stoffen en het op deze wet gebaseerde reglement;

dat de verlading plaatsvindt buiten het productie- en opslagterrein;

dat het door de regering indertijd vastgestelde standpunt is gebaseerd op studies met betrekking tot dat gedeelte van het bedrijfsterrein, waar de kans op een ongeval het grootst is, namelijk daar waar de productie en de opslag plaatsvinden;

dat in het regeringsstandpunt ten aanzien van de productie en opslag normen zijn gehanteerd, welke ten aanzien van woonbebouwing vijfmaal strenger zijn dan de met betrekking tot deze materie geldende NAVO-norm;

Historische Inventarisatie Kruitfabriek Muiden

dat het gestelde criterium ook verder gaat dan normaal voor inrichtingen in de zin van de Hinderwet wordt aangehouden;
dat in het kader van de Wet gevaarlijke stoffen voor het onderhavige vervoer een belading van 9000 kg wordt geaccepteerd;
dat de vervoer- en verladingsactiviteiten niet in het regerings-standpunt zijn betrokken, maar dat deze, voor, zover deze binnen de inrichting plaatsvinden, op grond van de Hinderwet aan regels kunnen worden gebonden;
(...)
dat ter motivering gesteld kan worden dat op grond van de Hinderwet slechts aspecten van gevaar, schade of hinder vanuit de inrichting op de omgeving kunnen worden beoordeeld, zoals uit eerdere Koninklijke besluiten terzake van beroepen in het. kader van de Hinderwet blijkt;
dat hier dan ook niet op aspecten van gevaar, verbonden aan het extern transport van stoffen moet worden ingegaan,
dat de inrichting door de min of meer geïsoleerde ligging tussen een moerasgebied, de "Ijsselmeerdijk" en de Muidertrekvaart slechts één mogelijkheid(in/uitrit) heeft voor aan- en afvoer van grondstoffen en eindproduct, zodat een verbod tot het gebruik van deze mogelijkheid in feite een weigering van de gehele inrichting zou inhouden,
dat de voor de Hinderwet in dit geval relevante gevaarsaspecten een dergelijke rigoureuze maatregel niet billijken,"

Opgemerkt zij ook nog dat een aantal bezwaren tegen de hinderwet vergunning van een hogere politieke orde waren. Men maakte bezwaar tegen de aanwezigheid bij een woonkern van een mogelijk doelwit voor terroristische acties en oorlogshandelingen.

De hinderwetvergunning

De op 1 mei 1981 verleende hinderwetvergunning luidt als volgt:

WIJ BEATRIX, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ. ENZ. ENZ.

Beschikkende, op het verzoek, ingediend door Muiden Chemie B.V. te Muiden, om een nieuwe, de gehele inrichting omvattende, vergunning ingevolge de Hinderwet voor het fabriekscomplex bestemd voor de vervaardiging van rookzwak buskruit, gelegen aan het Kruitpad nr. 14 te Muiden

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

te verklaren, dat het oprichten, het in werking brengen, het in werking houden, het uitbreiden en wijzigen van de inrichting, zoals hiervoor aangegeven, in het algemeen belang is geboden;

een nieuwe, de gehele inrichting omvattende, vergunning te verlenen ten behoeve van Muiden Chemie B.V. voor het fabriekscomplex bestemd voor de vervaardiging van rookzwak buskruit, gelegen aan het Kruitpad nr. 14, op de percelen, kadastraal bekend gemeente Muiden, sectie A, nrs.(..), overeenkomstig de bij dit besluit behorende, als zodanig gewaarmerkte beschrijving en tekeningen en onder de volgende voorwaarden:

Voorwaarden

1. Aan, het bedrijf moet een functionaris verbonden zijn, die is belast met het onderzoek en controle op de milieu en veiligheidsvraagstukken met betrekking tot de in het bedrijf gebezigde en in de toekomst, te bezigen produktiemethoden.
Deze functionaris dient een zodanige plaats binnen de organisatie van het bedrijf te hebben, dat hij niet afhankelijk is van leidinggevende functionarissen in de productiesector om adviezen uit te (kunnen) brengen of zijn taken te verrichten.
2. Om snel actie te kunnen nemen onder omstandigheden waarbij gevaar, schade of hinder kan optreden buiten de normale bedrijfsvoering, dient in overleg met het bevoegd gezag een plan te worden opgesteld. Het plan wordt zo vaak als nodig bijgesteld. De volgende onderwerpen moeten in het plan zijn opgenomen:
- de verdeling van de competenties en een omschrijving van de instructies van de verantwoordelijke functionarissen,

Historische Inventarisatie Kruitfabriek Muiden

- een beschrijving van het systeem volgens hetwelk de diverse functionarissen op de hoogte worden gesteld,
- de middelen die bij de uitvoering van het plan nodig zijn.

Het hierboven bedoelde plan moet ten minste éénmaal per jaar worden beproefd.

Personeelsleden dienen zodanig geïnstrueerd te zijn, dat zij met de gang van zaken op de hoogte zijn en het plan kunnen effectueren.

Een afschrift van het plan wordt gezonden aan het bevoegd gezag en het gemeentebestuur van Muiden.

3. De bedrijfsbrandweer moet bestaan uit ten minste 2 ploegen, elk van circa 7 man; op werkdagen tussen 7.30 uur en 16.30 uur moet steeds ten minste één der ploegen aanwezig en snel inzetbaar zijn; buiten de werktijden moeten steeds ten minste de 2 brandweercommandanten of plaatsvervangers bereikbaar zijn via een draadloos communicatie systeem.

4. Er moet een administratie zijn, waarin dagelijks wordt bijgehouden welke soorten en hoeveelheden kruit in de magazijnen aanwezig zijn. Tevens moet in de magazijnen en produktieruimten ter plekke, uit de bij de kruitsoorten of bij het half fabriekaart gevoegde kaart met gegevens, zijn te bepalen welke de hoeveelheden en gevarenklassen zijn.

5. De conditie van de actieve kool in de adsorbeurs moet jaarlijks door een extern deskundige worden beoordeeld, bijvoorbeeld door de leverancier van de betreffende apparatuur. De bevindingen van dit onderzoek moeten in een rapport worden vastgelegd, hetwelk ter inzage beschikbaar moet worden gehouden voor het bevoegd gezag.

6. Van elke kruitsoort moet een rapport in de inrichting aanwezig zijn, waarin is aangegeven:

- hoofdbestanddelen van het kruit in gewichtsprocenten (bijvoorbeeld~ percentages nitrocellulose, nitroglycerine, nitroguanidine etc.),
- afmetingen, in mm,
- web-size, in mm (tot in 1 decimaal nauwkeurig),
- vivaciteit,
- grenslaagdikte, in cm,
- S-factor,
- gevarenklasse eindprodukt,
- alsmede andere, voor het gevaar 'relevante, gegevens, zoals bijvoorbeeld betreffende eventuele oppervlaktebehandeling van het kruit en opsluiting van het kruit tijdens bewerkingen.

Van nieuwe kruitsoorten moeten deze rapporten minstens 1 maand voor het in productie nemen van deze kruitsoorten aan de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne worden gezonden.

7. Slechts onder de volgende condities mogen op de verlaadplaats buiten het produktie- en opslagterrein kruit en/of grondstoffen aanwezig zijn welke volgens de aanvraag behoren tot de klasse 5:

- de stoffen moeten zich bevinden in de eind- of vervoersverpakking; af te voeren kruit mag op de verlaadplaats niet eerder aanwezig zijn dan dat met de belading van een voor het vervoer over de weg geschikt voertuig kan worden begonnen;
- zo spoedig mogelijk na aankomst van een grondstof aanvoerende wagen moet met het lossen hiervan worden begonnen;
- de geloste stoffen moeten direct naar de plaats van bestemming binnen het bedrijf worden afgevoerd;
- de handelingen op de verlaadplaats moeten worden uitgevoerd overeenkomstig de daarvoor gestelde regels krachtens de Wet gevaarlijke stoffen;
- een voor afvoer bestemd beladen voertuig moet, indien de regels gesteld krachtens de Wet gevaarlijke stoffen zich daar niet tegen verzetten, de inrichting onmiddellijk verlaten.

8. Indien de in voorwaarde 7 bedoelde klasse 5 stoffen op de verlaadplaats aanwezig zijn, mag daar de totale hoeveelheid van kruit en/of grondstof inclusief de hoeveelheid welke zich (al of nog) in een te laden of te lossen voertuig bevindt, niet meer bedragen dan 4500 x S kg.

Historische Inventarisatie Kruitfabriek Muiden

9. In een ruimte waar (op grond van het verzoek om vergunning) een maximale belegging met de in voorwaarde 7 bedoelde stoffen mogelijk is van circa $210 \times S$ kg/m² respectievelijk $153 \times S$ kg/m², mag opslag van zulk kruit of zulke grondstof slechts plaatsvinden indien uit proeven en uit de beoordeling van de beproevingsresultaten is gebleken dat zij onder de omstandigheden waaronder deze opslag plaatsvindt bij thermische ontsteking niet detoneren.

De beoordelingsmethode behoeft de instemming van de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiene.

Opslag van andere Klasse 5 stoffen in een als boven omschreven gecompartmenteerde ruimte, is slechts toegestaan voor zover daarbij elke loodrecht op een wand van die ruimte te meten scheiding tussen deze opslag en andere opslag van kruit of grondstof in hetzelfde gebouw, ten minste bestaat uit 60 cm gewapend beton en een aaneengesloten pakket van 200 cm zand (het zand verpakt in zakken of fiber drums), dan wel bestaat uit een voor het tegengaan van sympatische detonatie gelijkwaardige constructie.

In de bewerkingsgebouwen moeten eventueel aanwezige klasse 5 stoffen die niet in bewerking zijn, zijn geplaatst op tenminste 100 cm van de compartimenteringsmuren.

10. Drijvende bakken, in gebruik voor de opslag van kruit of grondstoffen, moeten op een minimale afstand van 35 meter (via het water) van elkaar liggen.

11. De maximale concentratie oplosmiddeldamp in de afgasleiding van de adsorbeurs gemeten, mag onder normale bedrijfscondities niet hoger zijn dan 1 g/m³.

Onze Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiene is belast met de uitvoering van dit besluit.

Lage Vuursche, 4 mei 1981, w.g. Beatrix

Daarna kwam het rampjaar 1983: een inbraak, een brand, en een tweetal explosies, oorzaken en daders onbekend. Demonstraties en algemene verontwaardiging. De directie dreigt protesterende personeelsleden te ontslaan.

De periode van 1983 tot heden:

De ontploffing van 30 mei 1983

Op 30 mei 1983 vond er een ontploffing plaats in een kruitmagazijn tijdens verladingswerkzaamheden. Drie Surinaamse werknemers vinden de dood. De oorzaak is *vermoedelijk* statische elektriciteit. De Gooi- en Eemlander schrijft in een redactioneel commentaar:

"Letterlijk in één klap liggen de twijfels weer voor het oprapen: hoe veilig is een kruitfabriek? Het is nu de elfde keer dat er in de fabriek in Muiden een ontploffing heeft plaatsgevonden, dus mag onderhand in redelijkheid worden vastgesteld dat een kruitfabriek onveilig is. Voor het herstel van de veiligheid bestaat er in feite maar één oplossing: de fabriek sluiten. (...)

De directie heeft laten doorschemeren dat er geen behoefte is aan een verplaatsing. De beveiliging heeft gewerkt, zo werd min of meer vastgesteld. Alleen de betrokken arbeiders zijn om het leven gekomen.

Het is een opmerkelijke verklaring van de fabrieksleiding, die ook overigens opmerkelijk handelde. Meteen na de ontploffing werd al het personeel als het ware bijeengedreven en met een zwijgplicht naar huis gezonden. Ziekenauto's en politie mochten aanvankelijk het terrein niet betreden, en dit alles onder het motto dat het bedrijf de zaken volledig in de hand had."

Het tweede kamerlid Stoffelen stelt kritische vragen aan de Ministers van Defensie, Soc. Zaken, en Binnenlandse Zaken. Hij vraagt zich onder meer af of verdere veiligheidsmaatregelen noodzakelijk zijn, en of de fabriek nog wel in Muiden gehandhaafd kan blijven. Verder informeert hij of de gemeente Muiden in haar rampenplan rekening houdt met naar buiten tredende calamiteiten bij Muiden Chemie.

Op 9 september 1983 was weer het raak:

Er vindt een explosie plaats in twee luchtdroogbakken, de deel uitmaakte deel van serie van negen bakken. De oorzaak is een raadsel: de stabiliteit was volgens fabrieksnormen, alles lijkt normaal verlopen te zijn. De droogbak was aangesloten op een ziftinrichting en dat kruit moet plotseling tot ontbranding zijn gekomen. Dat is overgeslagen naar tweede bak, die buiten stond. De onderzoekers concluderen dat is dat het relatief ongevaarlijke gevaarsklasse 1.3 LC-kruit op een niet te beredeneren wijze is ontstoken. In een droogbak die aangesloten was op een ziftinrichting moet het kruit plotseling tot ontbranding zijn gekomen.

Eén werknemer, een 25-jarige Muidenaar, die er slechts drie maanden werkte, kwam om het leven. Omdat oorzaak onbekend is, kunnen ook geen maatregelen om herhaling te voorkomen worden getroffen. Het bedrijf is toen gewezen op de verplichting een arbeidsveiligheidsrapport (AVR) op te stellen.

De gemoederen blijven nog heel lang verhit na vier doden in enkele maanden tijd, en de Industriebond CNV wenst pas de productie te hervatten als er wél een oorzaak van het ongeval bekend is. Op 17 oktober dwingt de directie van Muiden Chemie de werknemers het werk te hervatten, op straffe van ontslag.

Gemeente Muiden vindt het nu ook welletjes

Het gemeente bestuur vraagt met een brief op 12 september aan de minister van VROM de hinderwet vergunning op te schorten. De minister, Winsemius, weigert dit op 4 oktober 1983 omdat het bedrijf toegezegd heeft de werkzaamheden waarbij het ongeval ontstond, niet te hervatten voordat het onderzoek is afgesloten

Op 7 juni 1984 schrijven B&W aan de raad over de brand op 21 februari, de inbraak op 28 maart, en de dodelijke ongevallen op 30 mei en 9 september:

"Zoals bekend zijn ons bij brieven van 28 september 1983 en 14 februari 1984 door de minister respectievelijk door de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de rapporten toegezonden inzake: het onderzoek naar de oorzaak van de explosie op 30 mei 1983 bij Muiden Chemie B.V. te Muiden en het onderzoek naar de oorzaak van de brand op 9 september 1983 bij genoemd bedrijf.

(...)

Over de brand op 21 februari jongstleden en de inbraak bij het bedrijf op 28 maart jongstleden hebben ons tot dusver geen rapporten bereikt.

Mede aan de hand van de aanbiedingsbrieven van de bewindslieden kunnen de onderzoeksresultaten als volgt kort worden samengevat.

Explosie in gebouw 17 op 30 mei 1983

De conclusie van de onderzoeken is, dat een combinatie van statische elektriciteit (vonkontlading) en stofkruit de meest waarschijnlijke oorzaak van de explosie is geweest. Gezien de mogelijke oorzaak van het ongeval acht de minister de gevaren van het betrokken productie-onderdeel dusdanig van omvang, dat beperking van dit risico noodzakelijk is. Vervolgens wordt voor een aantal veiligheidsmaatregelen verwezen naar het rapport van de arbeidsinspectie en wordt gesteld, dat er geen verband kan worden gelegd tussen de gebeurtenissen van 30 mei en 9 september, omdat het hier namelijk een andere kruitsoort en een andere bewerking in een ander onderdeel van de fabriek betreft.

In de aanbiedingsbrief schrijft de minister dan verder (wij citeren):

"Gezien de opeenvolging van twee ongevallen in zeer korte tijd maak ik mij zorgen over de arbeidsveiligheid in de kruitfabriek in het algemeen. Ik realiseer mij weliswaar dat het bij de twee ongevallen waarschijnlijk een toevallige samenloop van omstandigheden betreft, maar het is duidelijk, dat de kruitfabricage zodanige risico's heeft getoond, dat naar mijn opvatting nadere maatregelen zijn geboden." (einde citaat)

Tot slot wordt de totstandkoming van een veiligheidsrapport voor het bedrijf op grond van de Arbeidsomstandighedenwet noodzakelijk gevonden.

Brand in gebouw 18 op 9 september 1983

De conclusie van het onderzoek naar de oorzaak van de explosieve verbranding is dat het kruit op een niet te beredeneren wijze is ontstoken.

Op grond van het onderzoek heeft de arbeidsinspectie dan ook geen specifieke veiligheidsmaatregelen kunnen eisen.

Standpuntbepaling gemeente

Naar aanleiding van onze op 1 november 1983 uitgebrachte notitie "Onderzoekrapporten naar oorzaak explosie bij Muiden Chemie B.V. op 30 mei 1983" hebt u zich in uw vergadering van 17 november 1983 geconformeerd aan onze mening, dat het in afwachting van de rapportage over de gebeurtenissen op 9 september 1983 aanbeveling verdient met het trekken van een (eind)conclusie te wachten. Ons college heeft vervolgens bij de betrokken bewindsman op een spoedige totstandkoming van het rapport aangedrongen.

Ondanks alle veiligheidsmaatregelen, die na de explosie van 8 december 1972 zijn getroffen, hebben de gebeurtenissen op 30 mei en 9 september 1983 zonder enig voorbehoud aangetoond, dat een veilige kruitfabricage niet is te waarborgen. Is bij de explosie op 30 mei 1983 nog sprake van een mogelijke oorzaak van het ongeval, bij de explosieve verbranding op 9 september 1983 is het kruit op een niet te beredeneren wijze ontstoken. Een toegenomen onzekerheid in het kader van het productieproces derhalve. Dat - naar de opvatting van de betrokken minister - nadere maatregelen zijn geboden, behoeft naar het ons voorkomt geen betoog. Evenmin behoeft het naar ons gevoelen nadere toelichting, dat die maatregelen ook zullen moeten liggen op het gebied van de Organisatie enz. van het productieproces. In elk geval zullen die maatregelen niet mogen leiden tot een verlaging van de externe veiligheid. Op geen enkele wijze wordt door de bewindslieden in hun commentaar ingegaan op de externe veiligheidsaspecten. Ook in antwoord op vragen van leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, waarin ondermeer wordt gesteld of op 9 september 1983 de veiligheidsmaatregelen goed gewerkt hebben, waardoor de gevolgen van de ramp tot het fabrieksterrein beperkt zijn gebleven, dan wel of sprake is van louter toeval, wordt op de externe veiligheidsaspecten niet in concrete zin ingegaan.

In feite wordt volstaan met de mededeling, dat bij beide incidenten de veiligheid van de bevolking van Muiden niet in gevaar is gekomen.

Het is u bekend, dat alle (wettelijke) bevoegdheid en verantwoordelijkheid betreffende de interne en de externe veiligheid van Muiden Chemie B.V. in handen zijn van de centrale overheid en genoemde B.V. Gelet op het voorgaande en de voorgenoemde maatregelen stellen wij u dan ook voor de in de aanhef vermelde brieven (met bijlagen) voor kennisgeving aan te nemen."

Verder vermeldt de gemeente niet mee te werken aan verdere uitbreiding van de fabriek.

1986-1991: Kruitfabriek beboet, failliet en overgenomen

Op 25 november 1986 wordt Muiden Chemie verdacht van levering van kruit aan Iran ter waarde van 44 miljoen gulden. Exportverbod, stillegging bedrijf, een boete van miljoenen gulden. Ontslag van een groot deel van het personeel. Vier jaar later, op 10 december 1990 is Muiden Chemie failliet als gevolg van de verminderde vraag naar kruit in de wereld en ontslaat de werknemers.

Op 24 augustus 1991 echter wordt Muiden Chemie overgenomen door het Britse Royal Ordnance en wordt voortgezet onder de naam Muiden Chemie International. Vanaf die tijd gaat de productie grotendeels naar Engeland. Veel Muidenaren zijn zich niet bewust van de activiteiten van MCI en denken dat het bedrijf rustig ingeslapen is. Het tegendeel is waar: het bedrijf heeft bijna 1000 ton kruit in bewerking of in voorraad.

Toen kwamen de studenten en de brand van 20 augustus 2001 die de Muider gemeenschap er van bewust maakten dat er kruit binnen de gemeentegrenzen geproduceerd wordt.

2001: De studenten - Muiden Veilig?

Een achttal aanstaande Delftse ingenieurs schrok van de situatie die zij aantroffen rond de Kruitfabriek. Tegenover de "Gooi-en Eemlander" spraken zij van een beerput en meldden dat zowel bewoning zo vlak bij de explosievenfabriek, als het vervoer van grondstoffen en producten over de nauwe Amsterdamse Poortbrug, als de aanwezigheid van de A1 op honderd meter van de productielijnen onvoorstelbaar te vinden.

Onze burgemeester, de heer H.A. Smith verklaart echter dat deze studenten, en hun explosieven-expert, en hun prof alleen aan 'stemmingmakerij' doen wanneer zij twijfelen over de veiligheid van de Kruitfabriek. Deze door een inspreker op een commissievergadering onverstandig genoemde reactie leidde tot het project 'Muiden Veilig?' (dat grotendeels op internet plaatsvond) en tot doel had inzicht te verkrijgen in de risico's van Muiden Chemie voor haar omwonenden. En of zij volgens de hedendaagse opvattingen en wetgeving past op de plaats waar zij gevestigd is. Op basis daarvan kunnen omwonenden en de politiek hun conclusies trekken.

De brand van 20 augustus 2001:

's Avonds, toen hij terugkeerde uit Amsterdam, zag Frank Wagenmans vanaf de A1 een uitlaande brand bij MCI. Hij reed daarop naar de portier, die verbaasd reageerde. Volgens Frank werd daarop pas 112 gebeld, volgens MCI was de brand toen allang ontdekt. Volgens de politie is de brand niet het eerst gemeld door MCI, maar door een andere automobilist op de A1, die om 21:21 de brand per GSM meldde.

De brand vond plaats in gebouw 55, en is ontstaan in een stapel (gebruikte) plastic zakken. Deze brand is overgeslagen naar een stapel pallets, die zo fel brandde, dat de ruiten uit het gebouw sprongen, en er de uitlaande brand ontstond, die door Frank en de andere automobilist opgemerkt werd.

De houding van de gemeente

4 september 2001 vond er een vergadering van gemeenteraadscommissie A (waaronder voorlichting en veiligheid) plaats, waarvan de burgemeester de portefeuillehouder is. Op de commissievergadering werd een brief aan B&W van de heer van de Kamp behandeld. De heer van de Kamp maakte zich grote zorgen naar aanleiding van de verslaggeving in de Gooi-en Eemlander over de "beerput" die Muiden Chemie zou zijn, en de denigerende uitspraken die de burgemeester over de studenten deed tijdens de presentatie van hun rapport op ons fraaie Muiderslot.

De commissieleden stonden in grote lijnen stond men kritisch tegenover het veiligheidsbeleid van de gemeente, en werd al gauw de brand van 20 augustus ter sprake gebracht. "Niets aan de hand", zo zei burgemeester Smith geruststellend, "een opslagplaats van verpakkingsmateriaal is "zomaar" gaan branden, en er was geen opzet is het spel." Verbijsterd reageerde een inspreker: "U kunt dat ook omkeren. Het is uitermate verontrustend dat op het terrein van een explosievenfabriek "zomaar" brand uitbreekt en men niet weet (of niet wil mededelen) hoe dat komt."

De brand en deze houding ze brand leidde tot een petitie in Klapwijk, waarop 70 reactie's terugbezorgd werden.

In de raadsvergadering van donderdag 20 september kwam weer de brief van de heer van de Kamp weer aan de orde. En alweer ging het over de brand van 20 augustus. 'Een beetje vreemd om te doen alsof er geen brand geweest is' probeerde de VVD nog - 'Kunt u iets zeggen over de twee knallen die gehoord zouden zijn?' vroeg D66 zich af - 'Weet u dat de brand in eerste instantie gemeld is door omwonenden?' merkte de PvdA op - De burgemeester achtte deze opmerkingen buiten de orde: 'de brief gaat over het stuk in de Gooi- en Eemlander naar aanleiding van het rapport van de acht Delftse studenten, en niet over dat *zogenaamde* brandje'

De petitie en de brief

In de wijk werd gevraagd of men "nu wel eens wilde weten wat nu precies de gevaren zijn die de aanwezigheid van de Kruitfabriek met zich meebrengt." Naar verluidt ligt er vierhonderd ton explosieven: de grote klap in Enschede werd teweeg gebracht door minder dan vijf ton (TNT-equivalent). Verder wensen de ondertekenaars dringend een rampenbestrijdingsplan voor alle voorzienbare calamiteiten rond de Kruitfabriek, om, wanneer er toch iets mis gaat, het aantal slachtoffers zoveel mogelijk te beperken. Als burgers van Muiden hebben we recht op optimale veiligheidvoorzieningen en zo groot mogelijke openheid voor wat betreft Muiden Chemie, nu en in de toekomst.

Deze wens werd in een brief aan de burgemeester door twee omwonenden verrat, waarop de burgemeester in de Gooi- en Eemlander reageerde met de uitspraak dat de brief volstaat met 'insinuaties en ferme onjuistheden'. Deze reactie werd opgemerkt door de landelijke media, en de actualiteitenrubriek 'Knevel op zaterdag' wijdde op zaterdag 6 oktober een uitzending aan de veiligheid van de Kruitfabriek. Daar kwam zij niet best vanaf:

'Knevel op zaterdag' 6 oktober 2001: Muiden Veilig?

In dit programma traden naast de presentator Andries Knevel op het tweede kamerlid Theo Meyer, die de commissie voorzat die de Bijlmerramp bestudeerde, de letselschade advocaat mr. Martin de Witte, die de staat der Nederlanden aanklaagde in verband met de ramp in Enschede, de heer Frank Wagenmans, die de brand van 20 augustus meldde, en het raadslid Erik-Pieter Vlaanderen.

Volgens de programmamakers is een vergelijking te maken tussen de situatie in Toulouse (21 september: 19 doden, honderden gewonden) en die in Muiden, waar in beide gevallen zich honderden tonnen explosief materiaal naast een woonwijk bevinden.

- De heer Meijer (tweede kamer CDA), die de Bijlmerramp onderzocht, vindt de wijze waarop Muiden met onze veiligheid omgaat volstrekt 'onverantwoord'. Als er op één plaats een rampenbestrijdingsplan overduidelijk noodzakelijk is, is dat Muiden: er is immers sprake van een 'bijzonder risicovolle situatie'. Dat rampenbestrijdingsplan moet regelmatig worden geactualiseerd en geoefend. Meijer nam aan dat het gemeentebestuur hiervan op de hoogte moest zijn. "Ik weet niet of er een rampenbestrijdingsplan is" zo vertel Erik-Pieter Vlaanderen, "ook als raadslid krijg ik niets te horen".
- Frank Wagenmans vertelde hoe hij dit risicovolle bedrijf op een uitslaande brand op het terrein wees. (een lezing die overigens door MCI en de burgemeester ontkend wordt).
- De uitzending toonde de transportroute, langs het Kruitpad, en via een haarspeldbocht over de Amsterdamse-poortbrug, en wees op het gevaar hiervan.
- De burgemeester werd geïnterviewd, en 'begreep de commotie niet'. Hij meldde dat er een subsidieaanvraag loopt voor een onderzoek naar de veiligheid en of er dan misschien een rampenbestrijdingsplan nodig is...- Mr. Witte, letselschade-advocaat voor de slachtoffers

in Enschede, die het dossier Muiden had bestudeerd meldde dat deze burgemeester hem de 'broek deed afzakken'. Hij meldde verder dat reeds in 1973 een onderzoek had uitgewezen dat de kruitfabriek verplaatst zou moeten worden.

- Andries Knevel meldde dat 'ondanks een actiegroep tégen de kruitfabriek' de bevolking van Muiden merkwaardig rustig bleef. (Hij doelt kennelijk op het project 'Muiden veilig?' dat geen actiegroep is.). Mr. Witte dacht dat die rustige burger niet zo verbazingwekkend is, omdat deze immers op de overheid vertrouwt. Na Culemborg, Enschede, Volendam en Toulouse vond de heer Knevel dat niet meer zo voor de hand liggend....
- Mr. Witte vond dat er maar eens een burger "aan 't touw moest gaan trekken omdat je van de overheid inderdaad niets te verwachten hebt.."

Na deze uitzending, en naar aanleiding van de onstaande commotie kondigde de burgemeester een voorlichtingsbijeenkomst aan, die op 13 november zou plaatsvinden. Ook deze stond in de belangstelling van de media.

Voorlichtingsbijeenkomst - Nieuw Onderzoek door VROM

Het belangrijkste nieuws van de voorlichtingsavond van 13 november is dat het ministerie van VROM gaat de situatie rond Muiden Chemie International toetsen aan hedendaagse opvattingen. Het gaat - onder andere - om de ligging van de veiligheidscirkels. Iedere uitkomst is mogelijk : van ongewijzigd voortzetten van het bedrijf tot beëindiging. Over het transport - duizend of meer ton kruit per jaar - kon het ministerie van VROM niets zeggen: daar gaat het ministerie van verkeer en waterstaat over. Verder blijkt dat de veiligheidsaanbevelingen uit de zeventiger jaren nogal 'creatief' geïnterpreteerd zijn.

Naar aanleiding van het onderzoek van het ministerie zijn verschillende uitkomsten mogelijk: handhaving; handhaving met aanpassingen en mogelijk beëindiging van de werkzaamheden.

Verder bleek MCI aan het begin van dit jaar geen deugdelijke veiligheidsrapportage bij het ministerie te hebben ingeleverd. Het ministerie heeft nu MCI opgedragen voor 13 december 2001 een veiligheidsrapportage in te dienen op straffe van een dwangsom.

De bijeenkomst trok de belangstelling van verschillende media. Er was een camerateam van 'Van Gewest tot Gewest', en de zenders AT5 en Radio Noord-Holland waren ook aanwezig. De verschillende verslaggevers wilden vooral weten of het publiek nu "gerustgesteld" was.

Een ex-werknemer van de kruitfabriek was dat duidelijk niet. Hij twijfelde naar aanleiding van de brand 20 augustus er sterk aan of een stapel papier zomaar uit zichzelf gaat branden. "Ik verzamel oud-papier voor de muziekvereniging. Moet ik nu de burens waarschuwen voor spontaan brandgevaar als ik een weekje op vakantie ga?"

Sprekers op de bijeenkomst waren de burgemeester en vertegenwoordigers van VROM, de politie, brandweer, de provincie en MCI. De avond werd zeer druk bezocht. Verschillende mensen moesten staan, omdat er niet genoeg stoelen waren.

Opgemerkt moet worden dat vele vragen onvolledig en zelfs misleidend beantwoord werden. Ook bleek de beantwoording door de burgemeester van de brief van de twee omwonenden slordig en daarmee op cruciale punten onjuist te zijn.

Verzoek tot stellingname aan de raad

Velen achten de zaak niet afgedaan na de voorlichtingsbijeenkomst. Met name is men nogal ontevreden over het feit dat het gemeentebestuur niet bereid lijkt de kwestie van de kruitfabriek in de raad te bespreken, de informatie die verstrekt werd nader te onderzoeken, en met een standpunt te komen. Om openbare bespreking af te dwingen, is daarom besloten een adres te richten aan het gemeentebestuur, hier volgt een korte samenvatting:

Historische Inventarisatie Kruitfabriek Muiden

"Muiden, 11 december 2001

Geachte Dames en Heren,

Op 22 september jongstleden ontving de Burgemeester van Muiden een brief met een kopie aan de raad, waarin een aantal vragen gesteld werd over de veiligheid van de kruitfabriek. Verder stelden raadsleden van de VVD per brief een aantal vragen aan de burgemeester. Op beide brieven is intussen geantwoord, nog voordat, mede naar aanleiding van deze brieven, een voorlichtingsbijeenkomst op 13 november in 'de kazerne' plaatsvond. Intussen is gebleken dat een aantal vragen onzorgvuldig en daarmee onjuist zijn beantwoord, en dat ook op de voorlichtingsbijeenkomst de beantwoording te wensen overliet. Dit, en het feit dat tot nog toe deze zaak, ondanks dat deze kennelijk zo leeft onder de bevolking, in de raad wegens procedurele kwesties onbesproken bleef, noopt ons om ons nu rechtstreeks tot de raad te wenden. Wij vragen de raad de volgende vragen te beantwoorden.

Voorafgaand daaraan nodigen wij de Burgemeester uit zijn uitspraak in de Gooi-en Eemlander, als zou de bovengenoemde brief 'insinuaties en ferme onjuistheden' bevatten nader toe te lichten, en hierover specifiek te zijn."

Daarop volgen de vragen, die betrekking hebben op:

- De verouderde opvattingen waarop de veiligheidscirkels gebaseerd zijn, en het gevaar bij een 'onvoorzienbare calamiteit' (op de voorlichtingsavond: "De kans hierop is zo klein dat we dat niet meegenomen hebben" - publiek "maar dat is nu juist het kenmerkende van een ongeval")
- De wijze waarop met veiligheid op de kruitfabriek in de praktijk wordt omgegaan (vragen over 'onveilige praktijken')
- Het gevaar van de laad-los plaats waar een ongeval ernstiger gevolgen zou kunnen hebben dan destijds in 1972
- Het gevaar van explosieventransport door de bebouwde kom van Muiden
- De raadselachtige brand van 20 augustus, en het vermoeden van deskundigen van een mogelijke oorzaak en het vermoeden van een mogelijk antwoord op de laatste vraag van de VVD.
- De wijze waarop de gemeente Muiden in het verleden heeft meegewerkt aan de 'externe veiligheid'

Verder wordt de raad gevraagd of hij bij zijn standpunt blijft t.a.v. de kruitfabriek:

- Is het de raad bekend dat destijds de interdepartementale commissie 'Muiden' geen andere conclusie kon trekken dan dat 'met kracht dient te worden gestreefd naar verplaatsing van, met name, de fabriek te Muiden'?
- Is het de raad bekend dat hij zich herhaaldelijk uitsprak voor een op korte termijn uit Muiden verdwijnen van de kruitfabriek? Is het de raad bekend dat deze uitspraken ook door de raad en B&W zijn gedaan in 1983, toen het veiligheidsplan voor de kruitfabriek reeds uitgevoerd was?
- Is het de raad bekend dat als consequentie van deze opvatting de gemeente Muiden geweigerd heeft mee te werken aan uitbreidings- of heropbouwplannen van de kruitfabriek?
- Gezien het bovenstaande, heeft de raad nu reden om zijn eerder geformuleerde standpunt ten aanzien van de handhaving van de kruitfabriek te herroepen?

De brief besluit met: "Ons inziens heeft de overheid als taak zich in te spannen om de veiligheid van burgers en een doelmatige inrichting van de omgeving te optimaliseren. Met de voorlichtingsbijeenkomst is voor ons, om de in de bovenstaande vragen vervatte redenen, deze kwestie zeker niet afgedaan. Wij dringen dan ook aan op een spoedige behandeling in de raadscommissie en raad van deze brief, en vragen de leden van de raad zich optimaal te informeren. "

De brief werd ondertekend door de families Wetselaar en Klopper, dr. L. Lapikás, prof. H.P.S. van Lohuizen, drs. H. van Berkel, ir. J. Bovenlander, mevrouw H. Woering, de heer L. Gotjé en Guus Kroon